

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

С. Л. Дмитрієв

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до проведення практичних занять
з дисципліни

“ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА”

*для студентів денної форми навчання
напряму підготовки 0922 (6.050702) «Електромеханіка»*

Харків ХНАМГ 2010

Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни “Пожежна безпека” для студентів денної форми навчання напряму підготовки 0922 (6.050702) «Електромеханіка» / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: С.Л. Дмитрієв – Х.: ХНАМГ, 2010. – 56 с.

Укладач: С. Л. Дмитрієв

Рецензент: доц. Гарьковець А. М.

Рекомендовано кафедрою БЖД, протокол №5 від 18.12.2009 р.

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ПОЖЕЖНУ БЕЗПЕКУ

Мета роботи: ознайомитися з Законом України “Про пожежну безпеку” для практичного використання в навчальному процесі, дипломному проектуванні, а також у подальшій практичній діяльності.

1. Законодавство про пожежну безпеку. Закон України “Про пожежну безпеку” із змінами і доповненнями, внесеними Законами України

Забезпечення пожежної безпеки є невід’ємною частиною державної діяльності щодо охорони життя та здоров’я людей, національного багатства і навколишнього природного середовища. Цей Закон визначає загальні правові, економічні та соціальні основи забезпечення пожежної безпеки на території України, регулює відносини державних органів, юридичних і фізичних осіб у цій галузі незалежно від виду їх діяльності та форм власності.

СТАТТЯ 1. Правова основа діяльності в галузі пожежної безпеки

Правовою основою діяльності в галузі пожежної безпеки є Конституція, цей Закон та інші закони України, постанови Верховної Ради України, укази і розпорядження Президента України, декрети, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, рішення органів державної виконавчої влади, місцевого та регіонального самоврядування, прийняті в межах їх компетенції.

СТАТТЯ 2. Забезпечення пожежної безпеки

Забезпечення пожежної безпеки є складовою частиною виробничої та іншої діяльності посадових осіб, працівників підприємств, установ, організацій та підприємців. Це повинно бути відображено у трудових договорах (контрактах) та статутах підприємств, установ та організацій.

Забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ та організацій покладається на їх керівників і уповноважених ними осіб, якщо інше не передбачено відповідним договором.

Забезпечення пожежної безпеки при проектуванні та забудові населених пунктів, будівництві, розширенні, реконструкції та технічному переоснащенні підприємств, будівель і споруд покладається на органи архітектури, замовників, забудовників, проектні та будівельні організації.

Забезпечення пожежної безпеки в жилих приміщеннях державного, громадського житлового фонду, фонду житлово-будівельних кооперативів покладається на квартиронаймачів і власників, а в жилих будинках приватного житлового фонду та інших спорудах, на дачах і садових ділянках - на їх власників або наймачів, якщо це обумовлено договором найму.

СТАТТЯ 3. Розмежування компетенції в галузі пожежної безпеки

До компетенції центральних органів державної виконавчої влади в галузі пожежної безпеки належить:

проведення єдиної політики в галузі пожежної безпеки;

визначення основних напрямів розвитку науки і техніки, координація дер-

жавних, міжрегіональних заходів і наукових досліджень у галузі пожежної безпеки, керівництво відповідними науково-дослідними установами;

розробка та затвердження державних стандартів, норм і правил пожежної безпеки;

встановлення єдиної системи обліку пожеж;

організація навчання спеціалістів у галузі пожежної безпеки, керівництво пожежно-технічними навчальними закладами;

оперативне управління силами і технічними засобами, які залучаються до ліквідації великих пожеж;

координація роботи щодо створення і випуску пожежної техніки та засобів протипожежного захисту, встановлення державного замовлення на їх випуск і постачання;

співробітництво з органами пожежної безпеки інших держав.

Вирішення всіх інших питань у галузі пожежної безпеки, не віднесених цим Законом до компетенції центральних органів державної виконавчої влади, належить до компетенції Ради Міністрів Республіки Крим, місцевих органів державної виконавчої влади, органів місцевого та регіонального самоврядування.

СТАТТЯ 4. Обов'язки державних органів щодо забезпечення пожежної безпеки

Центральні органи державної виконавчої влади, Рада Міністрів Республіки Крим, місцеві органи державної виконавчої влади, органи місцевого та регіонального самоврядування в межах своєї компетенції організують розроблення та впровадження у відповідних галузях і регіонах організаційних і науково-технічних заходів щодо запобігання пожежам та їх гасіння, забезпечення пожежної безпеки населених пунктів і об'єктів.

Міністерство внутрішніх справ України:

забезпечує здійснення державного пожежного нагляду, пожежної охорони населених пунктів і об'єктів, координує діяльність міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади з питань удосконалення пожежної охорони;

одержує безкоштовно від міністерств, інших органів державної виконавчої влади, органів місцевого та регіонального самоврядування, підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань;

залучає до розроблення актуальних проблем пожежної безпеки, проведення консультацій та експертиз вищі навчальні заклади та інші установи, а також окремих учених, висококваліфікованих фахівців.

Рішення Міністерства внутрішніх справ України з питань пожежної безпеки, що належать до його компетенції, є обов'язковими для органів державної виконавчої влади, а також підприємств, установ, організацій та громадян.

Міністерства та інші центральні органи державної виконавчої влади:

проводять єдину науково-технічну політику з питань пожежної безпеки;

розробляють і реалізують комплексні заходи, спрямовані на поліпшення пожежної безпеки об'єктів;

здійснюють методичне керівництво та контроль за діяльністю підвідомчих об'єктів у галузі пожежної безпеки.

Для координації і вдосконалення роботи, пов'язаної із забезпеченням пожежної безпеки та контролем за її проведенням, в апаратах міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади створюються служби пожежної безпеки.

Органи державної виконавчої влади, що здійснюють матеріально-технічне забезпечення виробництва найважливіших видів продукції, повинні передбачати задоволення потреб пожежної охорони та об'єктів народного господарства в пожежній техніці, обладнанні, засобах протипожежного захисту. Випуск цієї техніки, обладнання та засобів включається до державного замовлення.

СТАТТЯ 5. **Обов'язки підприємств, установ та організацій щодо забезпечення пожежної безпеки**

Власники підприємств, установ та організацій або уповноважені ними органи (далі - власники), а також орендарі зобов'язані:

розробляти комплексні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки, впроваджувати досягнення науки і техніки, позитивний досвід;

відповідно до нормативних актів з пожежної безпеки розробляти і затверджувати положення, інструкції, інші нормативні акти, що діють у межах підприємства, установи та організації, здійснювати постійний контроль за їх додержанням;

забезпечувати додержання протипожежних вимог стандартів, норм, правил, а також виконання вимог приписів і постанов органів державного пожежного нагляду;

організовувати навчання працівників правилам пожежної безпеки та пропаганду заходів щодо їх забезпечення;

у разі відсутності в нормативних актах вимог, необхідних для забезпечення пожежної безпеки, вживати відповідних заходів, погоджуючи їх з органами державного пожежного нагляду;

утримувати в справному стані засоби протипожежного захисту і зв'язку, пожежну техніку, обладнання та інвентар, не допускати їх використання не за призначенням;

створювати у разі потреби відповідно до встановленого порядку підрозділи пожежної охорони та необхідну для їх функціонування матеріально-технічну базу;

подавати на вимогу державної пожежної охорони відомості та документи про стан пожежної безпеки об'єктів і продукції, що ними виробляється;

здійснювати заходи щодо впровадження автоматичних засобів виявлення та гасіння пожеж і використання для цієї мети виробничої автоматики;

своєчасно інформувати пожежну охорону про несправність пожежної техніки, систем протипожежного захисту, водопостачання, а також про закриття доріг і проїздів на своїй території;

проводити службове розслідування випадків пожеж.

Обов'язки сторін щодо забезпечення пожежної безпеки орендованого майна повинні бути визначені у договорі оренди.

Підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, які виробляють продукцію протипожежного призначення та надають послуги, пов'язані з запобіганням або ліквідацією пожеж, звільняються від сплати податків на прибуток у межах обсягу виконаних робіт.

Підприємства, установи та організації, які мають або утримують пожежні команди з виїзною пожежною технікою, частково звільняються від сплати податків на прибуток (50 відсотків коштів, що витрачаються на утримання цих команд).

На підприємстві, в установі та організації з кількістю працюючих 50 і більше чоловік рішенням трудового колективу може створюватися пожежно-технічна комісія. У виняткових випадках її функції може виконувати комісія з охорони праці. Типове положення про пожежно-технічну комісію затверджується Міністерством внутрішніх справ України.

Повноваження в галузі пожежної безпеки асоціацій, корпорацій, концернів, інших виробничих об'єднань визначаються їх статутами або договорами між підприємствами, що утворили об'єднання. Для виконання делегованих об'єднанню функцій в його апараті створюється служба пожежної безпеки.

СТАТТЯ 6. Обов'язки громадян щодо забезпечення пожежної безпеки

Громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які перебувають на території України, зобов'язані:

виконувати правила пожежної безпеки, забезпечувати будівлі, які їм належать на праві особистої власності, первинними засобами гасіння пожеж і протипожежним інвентарем, виховувати у дітей обережність у поводженні з вогнем;

повідомляти пожежну охорону про виникнення пожежі та вживати заходів до її ліквідації, рятування людей і майна.

СТАТТЯ 7. Державний пожежний нагляд

Державний пожежний нагляд за станом пожежної безпеки в населених пунктах і на об'єктах незалежно від форм власності здійснюється відповідно до чинного законодавства державною пожежною охороною в порядку, встановлюваному Кабінетом Міністрів України.

Органи державного пожежного нагляду не залежать від будь-яких господарських органів, об'єднань громадян, політичних формувань, органів державної виконавчої влади, органів місцевого та регіонального самоврядування.

Контроль за виконанням правил пожежної безпеки під час проектування, технічного переоснащення, будівництва, реконструкції та експлуатації об'єктів іноземних фірм та спільних підприємств регулюється чинним законодавством або умовами, передбаченими договорами сторін, якщо вони не суперечать чинному законодавству.

На об'єктах приватної власності органи державного пожежного нагляду контролюють лише умови безпеки людей на випадок пожежі, а також вирішення питань пожежної безпеки, що стосуються прав та інтересів інших юридичних осіб і громадян.

Органи державного пожежного нагляду відповідно до покладених на них завдань:

розробляють з участю заінтересованих міністерств та інших центральних органів державної виконавчої влади і затверджують загальнодержавні правила пожежної безпеки, які є обов'язковими для всіх підприємств, установ, організацій та громадян;

погоджують проекти державних і галузевих стандартів, норм, правил, технічних умов та інших нормативно-технічних документів, що стосуються забезпечення пожежної безпеки, а також проектні рішення, на які не встановлено норми і правила;

встановлюють порядок опрацювання і затвердження положень, інструкцій та інших нормативних актів з питань пожежної безпеки, що діють на підприємстві, в установі та організації, розробляють типові документи з цих питань;

здійснюють контроль за додержанням вимог актів законодавства з питань пожежної безпеки керівниками центральних органів державної виконавчої влади, структурних підрозділів Ради Міністрів Республіки Крим, місцевих органів державної виконавчої влади, органів місцевого та регіонального самоврядування, керівниками та іншими посадовими особами підприємств, установ та організацій, а також громадянами;

проводять згідно з чинним законодавством перевірки і дізнання за повідомленнями та заявами про злочини, пов'язані з пожежами та порушеннями правил пожежної безпеки.

Посадові особи органів державного пожежного нагляду є державними інспекторами з пожежного нагляду.

Державні інспектори з пожежного нагляду мають право:

1) проводити в будь-який час у присутності власника чи його представника пожежно-технічні обстеження і перевірки підприємств, установ, організацій, будівель, споруд, новобудов та інших підконтрольних об'єктів незалежно від форм власності, одержувати від власника необхідні пояснення, матеріали та інформацію;

2) давати (надсилати) керівникам центральних органів державної виконавчої влади, структурних підрозділів Ради Міністрів Республіки Крим, місцевих органів державної виконавчої влади, органів місцевого та регіонального самоврядування, керівникам та іншим посадовим особам підприємств, установ та організацій, а також громадянам обов'язкові для виконання розпорядження (приписи) про усунення порушень і недоліків з питань пожежної безпеки.

У разі порушення правил пожежної безпеки, що створює загрозу виникнення пожежі, або перешкоджає її гасінню та евакуації людей, а також у випадках випуску пожежонебезпечної продукції, систем і засобів протипожежного захисту з відхиленням від стандартів чи технічних умов або у разі їх відсутності припиняти чи забороняти роботу підприємств, окремих виробництв, виробничих ділянок, агрегатів, експлуатацію будівель, споруд, окремих приміщень, опалювальних приладів, ділянок електричної мережі, проведення пожежонебезпечних робіт, випуск та реалізацію пожежонебезпечної продукції, систем та засобів протипожежного захисту, дію виданих дозволів на право проведення робіт;

3) здійснювати контроль за виконанням протипожежних вимог, передба-

чених стандартами, нормами і правилами, під час проектування (вибірково), будівництва, реконструкції, розширення чи технічного переоснащення, капітального ремонту підприємств, будівель, споруд та інших об'єктів. У разі виявлення порушень забороняти до їх усунення випуск і застосування проектів, зупиняти проведення будівельно-монтажних робіт та вносити пропозиції про припинення фінансування цих робіт;

4) притягати до адміністративної відповідальності посадових осіб, інших працівників підприємств, установ, організацій та громадян, винних у порушенні встановлених законодавством вимог пожежної безпеки, невиконанні приписів, постанов органів державного пожежного нагляду, використанні пожежної техніки та засобів пожежогасіння не за призначенням;

5) застосовувати штрафні санкції до підприємств, установ та організацій за порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки, невиконання розпоряджень (приписів) посадових осіб органів державного пожежного нагляду.

Посадові особи органів державного пожежного нагляду несуть відповідальність за неналежне виконання покладених на них обов'язків. За шкоду, завдану юридичним та фізичним особам, громадянам внаслідок застосування санкцій, передбачених пунктами 2 і 3 цієї статті, органи та посадові особи державного пожежного нагляду відповідальності не несуть.

СТАТТЯ 8. Вивчення правил пожежної безпеки

У загальноосвітніх і професійних навчально-виховних закладах, вищих навчальних закладах, навчальних закладах підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів організовується вивчення правил пожежної безпеки на виробництві та в побуті, а також навчання дій на випадок пожежі.

У дитячих дошкільних закладах проводиться виховна робота, спрямована на запобігання пожежам від дитячих пустощів з вогнем і виховання у дітей бережливого ставлення до національного багатства.

Місцеві органи державної виконавчої влади, органи місцевого та регіонального самоврядування, житлові установи та організації зобов'язані за місцем проживання організувати навчання населення правил пожежної безпеки в побуті та громадських місцях.

Усі працівники під час прийняття на роботу і щорічно за місцем роботи проходять інструктаж з питань пожежної безпеки відповідно до Типового положення, затвердженого Міністерством внутрішніх справ України.

Особи, яких приймають на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною небезпекою, повинні попередньо пройти спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум). Працівники, зайняті на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, один раз на рік проходять перевірку знань відповідних нормативних актів з пожежної безпеки, а посадові особи до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) проходять навчання і перевірку знань з питань пожежної безпеки.

Перелік посад і порядок організації навчання визначаються Кабінетом Міністрів України.

Допуск до роботи осіб, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку

знань з питань пожежної безпеки, забороняється.

Програми навчання з питань пожежної безпеки мають погоджуватися з органами державного пожежного нагляду.

СТАТТЯ 9. Погодження нормативних, нормативно-технічних документів і проектної документації

Стандарти, технічні умови, інші нормативно-технічні документи на пожежонебезпечні технологічні процеси та продукцію повинні включати вимоги пожежної безпеки і погоджуватися з органами державного пожежного нагляду. Погодженню підлягають також проектні рішення, на які не встановлено норми і правила.

Вимоги пожежної безпеки, що містяться у відомчих нормативних актах, не повинні суперечити державним стандартам, нормам і правилам.

СТАТТЯ 10. Дотримання вимог пожежної безпеки при проектуванні, будівництві та реконструкції об'єктів виробничого та іншого призначення

Виробничі, жилі, інші будівлі та споруди, устаткування, транспортні засоби, що вводяться в дію після завершення будівництва або реконструкції, технічного переоснащення, технологічні процеси та продукція повинні відповідати вимогам нормативних актів з пожежної безпеки.

Забороняється будівництво, реконструкція, технічне переоснащення об'єктів виробничого та іншого призначення, впровадження нових технологій, випуск пожежонебезпечної продукції без попередньої експертизи (перевірки) проектної та іншої документації на відповідність нормативним актам з пожежної безпеки. Фінансування цих робіт може провадитися лише після одержання позитивних результатів експертизи.

Введення в експлуатацію нових і реконструйованих виробничих, жилих та інших об'єктів, впровадження нових технологій, передача у виробництво зразків нових пожежонебезпечних машин, механізмів, устаткування та продукції, оренда будь-яких приміщень без дозволу органів державного пожежного нагляду забороняються.

Проектні організації зобов'язані здійснювати авторський нагляд за дотриманням проектних рішень з пожежної безпеки при будівництві, реконструкції, технічному переоснащенні та експлуатації запроектованих ними об'єктів.

Машини, механізми, устаткування, транспортні засоби і технологічні процеси, що впроваджуються у виробництво, а також продукція, в стандартах на які є вимоги пожежної безпеки, повинні мати сертифікат, що засвідчує безпеку їх використання, виданий у встановленому порядку.

Новостворені підприємства починають свою діяльність після отримання на це дозволу в органах державного пожежного нагляду.

Експертиза проектів щодо пожежної безпеки та видача дозволу на початок роботи підприємства здійснюється органами державного пожежного нагляду в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Ці органи також беруть участь у прийнятті об'єктів в експлуатацію.

Придбані за кордоном машини, механізми, устаткування, транспортні засоби, технологічне обладнання вводяться в експлуатацію лише за умови відповідності їх вимогам нормативних актів з пожежної безпеки, що діють в Україні.

Забороняється застосування в будівництві та виробництві матеріалів і речовин, на які немає даних щодо пожежної безпеки.

Проектування, реконструкція, технічне переоснащення та будівництво об'єктів, що здійснюються іноземними фірмами, повинні відповідати чинним в Україні нормативним актам.

СТАТТЯ 11. Виробництво пожежної техніки та протипожежного устаткування

Виробництво пожежної техніки, протипожежного устаткування, надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення здійснюються підприємствами, установами, організаціями та приватними особами, які одержали на це спеціальний дозвіл (ліцензію), що видається в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Усі види пожежної техніки та протипожежного устаткування, що застосовуються для запобігання пожежам та для їх гасіння, повинні мати державний сертифікат якості. Порядок одержання державних сертифікатів якості і термін їх дії визначаються Кабінетом Міністрів України.

СТАТТЯ 12. Організація наукових досліджень з проблем пожежної безпеки

Фундаментальні та прикладні наукові дослідження з проблем пожежної безпеки проводяться Українським науково-дослідним інститутом пожежної безпеки Міністерства внутрішніх справ України, а також іншими науково-дослідними, проектно-конструкторськими установами та навчальними закладами України.

СТАТТЯ 13. Облік пожеж

Відповідно до Закону України "Про державну статистику" в Україні ведеться єдиний облік пожеж та їх наслідків.

Міністерства, інші центральні органи державної виконавчої влади, підприємства, установи та організації зобов'язані вести облік пожеж, які виникають на об'єктах, що належать або підконтрольні їм, аналізувати причини їх виникнення та вживати заходів до їх усунення.

СТАТТЯ 14. Мета і завдання пожежної охорони

Пожежна охорона створюється з метою захисту життя і здоров'я громадян, приватної, колективної та державної власності від пожеж, підтримання належного рівня пожежної безпеки на об'єктах і в населених пунктах.

Основними завданнями пожежної охорони є:

здійснення контролю за дотриманням протипожежних вимог;

запобігання пожежам і нещасним випадкам на них;

гасіння пожеж, рятування людей та надання допомоги в ліквідації наслідків аварій, катастроф і стихійного лиха.

Забороняється використання пожежної охорони для виконання завдань, не передбачених цим Законом.

СТАТТЯ 15. Види пожежної охорони

Пожежна охорона поділяється на державну, відомчу, місцеву та добровільну.

СТАТТЯ 16. Державна пожежна охорона

Державна пожежна охорона формується на базі існуючих воєнізованої та професійної пожежної охорони органів внутрішніх справ України, входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і здійснює державний пожежний нагляд.

Державна пожежна охорона створюється в містах, інших населених пунктах, на промислових та інших об'єктах незалежно від форм власності у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Державна пожежна охорона складається з підрозділів, апаратів управління та допоміжних служб, а також пожежно-технічних навчальних закладів і науково-дослідних установ Міністерства внутрішніх справ України.

Державна пожежна охорона є одночасно самостійною протипожежною службою цивільної оборони, а також службою, яка в межах своєї компетенції виконує мобілізаційну роботу.

СТАТТЯ 17. Особовий склад державної пожежної охорони

Особовий склад державної пожежної охорони поділяється на рядовий та начальницький. Йому видається формений одяг за зразками, що встановлюються Кабінетом Міністрів України для особового складу підрозділів внутрішньої служби. На нього поширюються і відповідні відзнаки. Особовий склад чергових підрозділів для роботи на пожежах забезпечується спеціальним одягом, спорядженням і засобами індивідуального захисту. Особам рядового та начальницького складу державної пожежної охорони присвоюються відповідно до чинного законодавства спеціальні звання внутрішньої служби.

Використання спеціальних звань, відзнак і форменого одягу особового складу державної пожежної охорони особою, яка не є її працівником, тягне за собою відповідальність відповідно до чинного законодавства.

СТАТТЯ 18. Права та обов'язки особового складу державної пожежної охорони

Особи начальницького складу державної пожежної охорони є представниками органів державної виконавчої влади, їх законні вимоги є обов'язковими для виконання всіма посадовими особами та громадянами.

Працівники (особи рядового та начальницького складу, а також робітники і службовці) державної пожежної охорони під час виконання покладених на них обов'язків керуються чинним законодавством України про пожежну безпеку та підпорядковуються тільки своїм безпосереднім і прямим начальникам. Ніхто інший, за винятком уповноважених посадових осіб, не має права втручатися в законну діяльність працівника державної пожежної охорони.

Ніхто не має права покласти на працівника державної пожежної охорони виконання обов'язків, не передбачених чинним законодавством.

Посадові особи державної пожежної охорони зобов'язані:

використовувати в межах своєї компетенції надані їм повноваження щодо запобігання та припинення правопорушень у галузі пожежної безпеки, а також сили та засоби при гасінні пожеж і рятуванні людей;

брати участь у здійсненні технічної політики щодо удосконалення та впровадження техніки, систем та засобів протипожежного захисту, форм і методів

профілактики пожеж;

сприяти розвитку самосвідомості та ініціативи громадян у питаннях боротьби з пожежами, виконання законодавства у галузі пожежної безпеки;

зберігати в таємниці державну та комерційну інформацію, що стає відомою їм у зв'язку з виконанням службових обов'язків.

Особи рядового та начальницького складу державної пожежної охорони при виявленні пожежі у позаслужбовий час зобов'язані повідомити про неї пожежну охорону і до її прибуття взяти на себе керівництво гасінням пожежі та рятуванням людей, організувати надання першої медичної допомоги потерпілим.

Особовому складу державної пожежної охорони на час виконання службових обов'язків, пов'язаних із запобіганням пожежам, підрозділами державної пожежної охорони надаються проїзні квитки на всі види громадського транспорту міського, приміського і місцевого сполучення (крім таксі) у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

За неналежне виконання службових обов'язків особовий склад державної пожежної охорони несе відповідальність у порядку, встановленому чинним законодавством.

СТАТТЯ 19. Прийняття на службу до державної пожежної охорони

На службу до державної пожежної охорони приймаються на контрактній основі громадяни, які досягли вісімнадцятирічного віку, здатні за своїми здібностями, освітою та станом здоров'я виконувати покладені на них обов'язки. Призовники для проходження строкової військової служби не приймаються на службу до державної пожежної охорони за винятком пожежно-технічних навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України, до яких вступає молодь допризовного віку.

Особи рядового та начальницького складу державної пожежної охорони приймають присягу працівників органів внутрішніх справ.

На зазначену службу не можуть бути прийняті особи, які раніше були засуджені за вчинення злочинів.

СТАТТЯ 20. Проходження служби в державній пожежній охороні

Порядок та умови проходження служби в державній пожежній охороні регламентуються Положенням про проходження служби особовим складом органів внутрішніх справ, затверджуваним Кабінетом Міністрів України.

Особи, прийняті на службу до державної пожежної охорони, слухачі та курсанти пожежно-технічних навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України, які перебувають на військовому обліку, знімаються з нього на час служби і перебувають у кадрах Міністерства внутрішніх справ України.

Навчання в пожежно-технічних навчальних закладах Міністерства внутрішніх справ України прирівнюється до проходження строкової військової служби.

Працівники державної пожежної охорони мають право створювати у встановленому порядку свої професійні спілки.

Рядовому та начальницькому складу, робітникам і службовцям державної пожежної охорони забороняється перебувати в будь-яких політичних партіях і

рухах, організувати або брати участь у страйках.

Трудові відносини робітників і службовців, які уклали трудовий договір з державною пожежною охороною, регулюються законодавством про працю.

СТАТТЯ 21. Оплата праці особового складу державної пожежної охорони

Умови оплати праці особового складу державної пожежної охорони відповідають умовам оплати праці осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, встановленим Кабінетом Міністрів України, і мають забезпечувати достатні матеріальні умови для комплектування якісного особового складу державної пожежної охорони, диференційовано враховувати характер і умови роботи, стимулювати досягнення високих результатів у службовій діяльності і компенсувати їх фізичні та інтелектуальні затрати.

Місцеві органи державної виконавчої влади, органи місцевого та регіонального самоврядування можуть здійснювати для працівників державної пожежної охорони додаткові виплати понад встановлені Кабінетом Міністрів України розміри.

СТАТТЯ 22. Соціальний захист працівників державної пожежної охорони

Працівникам державної пожежної охорони держава гарантує соціальний захист.

Особовий склад державної пожежної охорони користується пільгами при розподілі житла, встановленні квартирних телефонів, влаштуванні дітей у дитячі дошкільні заклади.

Жила площа особам рядового та начальницького складу державної пожежної охорони надається місцевими органами державної виконавчої влади, органами місцевого та регіонального самоврядування, відповідними міністерствами та відомствами у першочерговому порядку.

Службові жилі приміщення можуть надаватися посадовим особам державної пожежної охорони, перелік яких устанавлюється Кабінетом Міністрів України.

Працівники державної пожежної охорони, які виконують обов'язки щодо охорони об'єктів, мають право на одержання трудових і соціально-побутових пільг, передбачених для працівників цих об'єктів.

Особовому складу державної пожежної охорони та членам їх сімей надається 50-відсоткова знижка плати за жилу площу, комунальні послуги, а також паливо.

За особами рядового та начальницького складу державної пожежної охорони, звільненими зі служби за віком, через хворобу або за вислугою років, зберігається право на пільги відповідно до цього Закону.

Особи рядового та начальницького складу державної пожежної охорони мають право на одержання кредитів на індивідуальне та кооперативне житлове будівництво в розстрочку на 20 років з погашенням 50 відсотків наданої позички за рахунок відповідних фондів Міністерства внутрішніх справ України і бюджетів місцевого та регіонального самоврядування.

Місцеві органи державної виконавчої влади можуть продавати на пільгових умовах житло особам рядового та начальницького складу державної пожежної охорони із знижкою до 50 відсотків його вартості.

Для працівників державної пожежної охорони встановлюється 40-годинний робочий тиждень. У разі потреби особи рядового та начальницького складу несуть службу в позаурочний час, а також у вихідні та святкові дні.

Оплата праці в позаурочний і нічний час, у вихідні та святкові дні проводиться відповідно до чинного законодавства.

Місцеві органи державної виконавчої влади, органи місцевого та регіонального самоврядування можуть встановлювати й інші не передбачені цим Законом гарантії соціального захисту працівників державної пожежної охорони.

Соціальний захист робітників і службовців, які уклали трудовий договір з державною пожежною охороною, забезпечується на загальних підставах відповідно до законодавства про працю.

СТАТТЯ 23. Державне страхування та відшкодування шкоди у разі загибелі або каліцтва особового складу державної пожежної охорони

Особи рядового та начальницького складу державної пожежної охорони підлягають обов'язковому державному особистому страхуванню на випадок загибелі (смерті) або поранення (контузії, травми чи каліцтва), захворювання, одержаних у період проходження служби, на суму десятирічного грошового утримання за останньою посадою, яку вони займали.

Обов'язковому державному особистому страхуванню підлягають також інші працівники державної пожежної охорони, які за умовами праці беруть безпосередню участь у гасінні пожеж. Перелік таких посад визначається у порядку, встановлюваному Кабінетом Міністрів України.

Порядок та умови обов'язкового державного особистого страхування осіб рядового та начальницького складу державної пожежної охорони встановлюються Кабінетом Міністрів України.

За сім'єю загиблого застрахованого працівника державної пожежної охорони зберігається право на одержання житла. Сім'ї загиблого позачергово надається у приватну власність жила площа протягом трьох місяців з дня загибелі працівника державної пожежної охорони.

За дітьми загиблого до досягнення ними повноліття, а також за непрацездатними членами сім'ї, які перебували на його утриманні, зберігається право на пільги щодо оплати житла, комунальних послуг, палива.

У разі загибелі або каліцтва осіб, які брали участь у гасінні пожеж, членам їх сімей або їм надається грошова допомога в розмірах, установлених для працівників органів внутрішніх справ. Виплата здійснюється за рахунок коштів підприємств, установ та організацій, де працювала (працює) особа, або бюджету місцевого та регіонального самоврядування.

СТАТТЯ 24. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення державної пожежної охорони

Фінансове та матеріально-технічне забезпечення державної пожежної охорони, будівництво її об'єктів і споруд здійснюється за рахунок державного бюджету і бюджетів місцевого та регіонального самоврядування, коштів, що надходять на підставі договорів від промислових та інших об'єктів, відрахувань від платежів з майнових видів страхування на фінансування запобіжних заходів, а також за рахунок пожертвувань юридичних осіб та громадян.

Забезпечення державної пожежної охорони спеціальною технікою, обладнанням, спецодягом, засобами зв'язку, індивідуального захисту здійснюється в порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

СТАТТЯ 25. Контроль за діяльністю державної пожежної охорони

Контроль за діяльністю державної пожежної охорони здійснюють Кабінет Міністрів України, Міністерство внутрішніх справ України і в межах своєї компетенції Рада Міністрів Республіки Крим, місцеві органи державної виконавчої влади, органи місцевого та регіонального самоврядування, а на підприємствах, що охороняються державною пожежною охороною, крім цього, - керівники цих підприємств.

СТАТТЯ 26. Відомча пожежна охорона

На об'єктах міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, створюються підрозділи відомчої пожежної (пожежно-сторожової) охорони, які здійснюють свою діяльність згідно з положеннями, погодженими з Міністерством внутрішніх справ України.

Підрозділи відомчої пожежної охорони, що мають виїзну пожежну техніку, залучаються до гасіння пожеж у порядку, який встановлюється державною пожежною охороною.

Ці підрозділи у питаннях підготовки особового складу та організації гасіння пожеж керуються нормативними актами, що діють у державній пожежній охороні.

СТАТТЯ 27. Місцева пожежна охорона

У сільських населених пунктах, де немає підрозділів державної пожежної охорони, органами місцевої державної адміністрації відповідно до Положення, затвердженого Кабінетом Міністрів України, створюються місцеві пожежні команди.

Фінансування та матеріально-технічне забезпечення місцевих пожежних команд здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету, коштів, які відраховуються підприємствами, установами та організаціями, розташованими на території району, в розмірі 0,1 відсотка від основних та оборотних коштів і трьох відсотків коштів, що виділяються на нове будівництво, відрахувань від платежів з майнових видів страхування на фінансування запобіжних заходів, а також за рахунок пожертвувань юридичних і фізичних осіб.

СТАТТЯ 28. Добровільна пожежна охорона

На підприємствах, в установах та організаціях з метою проведення заходів щодо запобігання пожежам та організації їх гасіння можуть створюватися з числа робітників, службовців, інженерно-технічних працівників та інших громадян добровільні пожежні дружини (команди), Положення про які затверджується Кабінетом Міністрів України.

У школах, дитячих таборах створюються дружини юних пожежних, що діють на підставі Положення, затвердженого Міністерством освіти України за погодженням з Міністерством внутрішніх справ України.

СТАТТЯ 29. Оплата праці працівників відомчої і місцевої пожежної охорони та членів добровільних пожежних дружин (команд)

Розміри грошового утримання працівників відомчої і місцевої пожежної охорони встановлюються міністерствами, іншими органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування і повинні компенсувати їх фізичні та інтелектуальні затрати, а також забезпечувати необхідну готовність цих підрозділів до гасіння пожеж.

Оплата праці членів добровільних пожежних дружин (команд) за час їх участі в ліквідації пожежі або наслідків аварії, проведення пожежно-профілактичних заходів, а також навчальної підготовки та чергувань провадиться з розрахунку середньомісячного заробітку за місцем роботи.

Членам добровільних пожежних дружин (команд) може надаватися додаткова відпустка із збереженням заробітної плати до 10 робочих днів на рік, а також грошові премії та цінні подарунки.

СТАТТЯ 30. Обов'язкове особисте страхування працівників відомчої і місцевої пожежної охорони та членів добровільних пожежних дружин (команд)

Працівники відомчої і місцевої пожежної охорони та члени добровільних пожежних дружин (команд) підлягають обов'язковому особистому страхуванню на випадок загибелі (смерті) або поранення (контузії, травми або каліцтва), захворювання, одержаних під час ліквідації пожежі або наслідків аварії, у розмірі десятирічної заробітної плати за посадою, яку вони займали (займають).

Страхування працівників відомчої пожежної охорони та членів добровільних пожежних дружин (команд) здійснюється за рахунок підприємств, установ та організацій, де вони створені, а працівників місцевої пожежної охорони - за рахунок юридичних осіб, які утримують підрозділи цієї охорони, або за рахунок місцевого бюджету. Порядок та умови страхування встановлюються Кабінетом Міністрів України.

За сім'єю загиблого (померлого) зберігається право на пільги, якими він користувався за місцем роботи.

СТАТТЯ 31. Контроль за діяльністю відомчої, місцевої та добровільної пожежної охорони

Контроль за діяльністю відомчої, місцевої та добровільної пожежної охорони здійснюють міністерства, інші центральні органи державної виконавчої влади, керівники підприємств, установ та організацій, органи державної пожежної охорони, місцеві органи державної виконавчої влади, органи місцевого та регіонального самоврядування.

СТАТТЯ 32. Протипожежні об'єднання громадян

З метою об'єднання зусиль трудових колективів, вчених, фахівців пожежної охорони та окремих громадян у галузі забезпечення пожежної безпеки можуть створюватись асоціації, товариства, фонди та інші добровільні протипожежні об'єднання громадян, які здійснюють свою діяльність згідно з чинним законодавством України.

СТАТТЯ 33. Участь страхових організацій в забезпеченні пожежної безпеки

Організації, що здійснюють страхування на випадок пожеж, зобов'язані провадити відрахування від платежів з майнових видів страхування органам

управління пожежною охороною на запобіжні протипожежні заходи, передбачати надання страхувальникам пільг у вигляді знижок страхових платежів при виконанні ними протипожежних вимог, а також зменшення суми страхового відшкодування або відмову від його виплати, якщо на виникнення пожежі та її наслідки вплинуло невиконання вимог пожежної безпеки.

Знижки страхових платежів повинні також передбачатися для підприємств, установ та організацій, які мають пожежні команди (дружини) з виїзною пожежною технікою.

Розмір і порядок відрахувань від страхових платежів на запобіжні протипожежні заходи визначаються Кабінетом Міністрів України.

СТАТТЯ 34. Гасіння пожеж

Гасіння пожеж пожежною охороною здійснюється безкоштовно.

У підрозділах державної пожежної охорони організується цілодобове несення служби, порядок якого встановлюється Міністром внутрішніх справ України. Для виклику державної пожежної охорони в автоматичній телефонній мережі встановлюється єдиний номер - 01. Підрозділи державної пожежної охорони виїжджають для гасіння пожеж на всі об'єкти незалежно від форм власності, за винятком підземних споруд (крім діючих станцій метрополітену).

Організація гасіння пожеж на підземних спорудах і територіях державного лісового фонду здійснюється у порядку, який встановлюється Державним комітетом України по нагляду за охороною праці та Міністерством лісового господарства України.

Під час гасіння пожеж працівник пожежної охорони має право на безперешкодний доступ у всі жилі, виробничі та інші приміщення, а також вживати будь-яких заходів, спрямованих на рятування людей, запобігання поширенню вогню та на ліквідацію пожежі.

Всі підрозділи і служби пожежної охорони, що залучаються до гасіння, підпорядковуються керівникові гасіння пожежі. Ніхто, крім уповноважених на те посадових осіб пожежної охорони, не має права втручатися в його дії.

Для участі у гасінні пожежі місцеві органи державної виконавчої влади, підприємства, установи та організації на вимогу керівника гасіння пожежі зобов'язані надавати безкоштовно в його розпорядження вогнегасні речовини, техніку, паливно-мастильні матеріали, людські ресурси, обладнання, засоби зв'язку тощо, а під час пожежі, що триває понад три години, - харчування, приміщення для відпочинку і реабілітації особового складу та осіб, залучених до гасіння пожежі.

Матеріальні збитки, пов'язані з пошкодженням майна під час гасіння пожежі, пожежна охорона не відшкодовує.

Порядок організації гасіння пожежі та залучення до цього пожежних підрозділів незалежно від їх відомчого підпорядкування встановлюється Міністерством внутрішніх справ України.

СТАТТЯ 35. Відповідальність за порушення вимог пожежної безпеки

За порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки, створення перешкод для діяльності посадових осіб органів державного пожежного нагляду, невиконання їх приписів винні в цьому посадові особи, інші пра-

цівники підприємств, установ, організацій та громадяни притягаються до відповідальності згідно з чинним законодавством.

За порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки, невиконання приписів посадових осіб органів державного пожежного нагляду підприємства, установи та організації можуть притягатися у судовому порядку до сплати штрафу.

Максимальний розмір штрафу у випадках, передбачених частиною другою цієї статті, не може перевищувати двох відсотків місячного фонду заробітної плати підприємства, установи та організації.

Розміри і порядок накладення штрафів визначаються чинним законодавством України.

Кошти, одержані від застосування цих штрафних санкцій, спрямовуються до державного бюджету і використовуються для розвитку пожежної охорони та пропаганди протипожежних заходів.

Рішення про накладення штрафу оскаржується у судовому порядку в місячний термін.

Несплата штрафу протягом місяця після остаточного вирішення спору тягне за собою нарахування на суму штрафу пені в розмірі двох відсотків за кожний день прострочення.

СТАТТЯ 36. Відшкодування збитків, завданих порушенням законодавства про пожежну безпеку

Підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані відшкодувати збитки, завдані у зв'язку з порушенням ними протипожежних вимог, відповідно до чинного законодавства.

Посадові особи та інші працівники, з вини яких підприємства, установи та організації понесли витрати, пов'язані з відшкодуванням завданих збитків, несуть відповідальність у порядку, встановленому чинним законодавством.

СТАТТЯ 37. Порядок вирішення спорів

Спори з питань пожежної безпеки вирішуються органами державної виконавчої влади, органами місцевого та регіонального самоврядування та органами державної пожежної охорони згідно з їх компетенцією, судом чи арбітражним судом.

Спори з питань застосування протипожежних вимог стандартів, норм і правил вирішуються органами, що затвердили ці стандарти, норми і правила, разом з органами державної пожежної охорони.

Питання, пов'язані із знесенням, перенесенням, переплануванням будівель, побудованих з порушенням вимог пожежної безпеки, вирішуються місцевими органами державної виконавчої влади, органами місцевого та регіонального самоврядування, судом чи арбітражним судом.

СТАТТЯ 38. Громадський контроль за додержанням законодавства з питань пожежної безпеки

Громадський контроль за додержанням вимог актів законодавства з питань пожежної безпеки здійснюється добровільними пожежними дружинами (командами) та протипожежними об'єднаннями громадян у межах їх компетенції.

СТАТТЯ 39. Нагляд за додержанням законності в діяльності пожежної охорони

Нагляд за додержанням законності в діяльності пожежної охорони здійснюють Генеральний прокурор України і підлеглі йому прокурори.

СТАТТЯ 40. Представництво

Представництво в міжнародних організаціях, комітетах, асоціаціях з питань пожежної безпеки здійснюється Міністерством внутрішніх справ України.

СТАТТЯ 41. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2

Навчання, інструктаж і перевірка знань працівників з пожежної безпеки

Мета роботи: вивчити Типове положення про інструктажі, спеціальне навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України (наказ МНС України від 29 вересня 2003 р. № 368)

1. Протипожежні навчання та інструктажі

1.1. Загальні положення

Положення про спеціальне навчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки (надалі - положення) розроблено відповідно до статті 8 Закону України «Про пожежну безпеку». Воно встановлює види і порядок проведення спеціального навчання, інструктажів з питань пожежної безпеки робітників, службовців та інших категорій працівників (надалі - працівники) і поширюється на всі підприємства, установи та організації (надалі - підприємства) незалежно від форм власності і видів діяльності.

Працівники під час прийняття на роботу та за місцем праці повинні проходити інструктажі з питань пожежної безпеки (надалі - протипожежні інструктажі) відповідно до порядку, встановленого положенням.

Особи, яких приймають на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною небезпекою, попередньо, до початку самостійного виконання робіт, повинні пройти спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум), а потім постійно, один раз на рік, - перевірку знань. Особи, які суміщають професії (роботи), навчаються або інструктуються як за основною, так і за суміжною професією (роботою).

Організація своєчасного і якісного проведення спеціального навчання, інструктажів та перевірки знань з питань пожежної безпеки на підприємстві покладається на його керівника, а в структурних підрозділах (цех, дільниця, лабо-

раторія, майстерня та ін.) - на керівника відповідного підрозділу.

Порядок проходження працівниками спеціального навчання, інструктажів і перевірок знань визначається керівником підприємства (наказом або відповідним положенням, що розробляється на підприємстві і затверджується керівником). Допуск до роботи осіб, які не пройшли спеціальне навчання, інструктажі або перевірку знань, забороняється.

1.2. Протипожежні інструктажі

За призначенням та часом проведення протипожежні інструктажі діляться на вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий.

Вступний протипожежний інструктаж проводиться з усіма працівниками, яких щойно прийнято на роботу (постійну або тимчасову), а також з особами, що прибули на підприємство у відрядження, на виробничу практику (навчання) і мають брати безпосередню участь у виробничому процесі.

Він проводиться на підставі діючих на підприємстві правил, інструкцій та інших нормативних актів з питань пожежної безпеки у спеціально обладнаному для цього приміщенні фахівцем, на якого наказом по підприємству покладені ці обов'язки, і може поєднуватися з вступним інструктажем з охорони праці.

Програма для проведення вступного протипожежного інструктажу затверджується керівником (заступником, головним інженером) підприємства.

Первинний протипожежний інструктаж проводиться безпосередньо на робочому місці до початку виробничої діяльності працівника. Його повинні проходити:

- усі прийняті на роботу (постійну чи тимчасову);
- працівники, переведені з інших структурних підрозділів, виробничих дільниць підприємства;
- особи, що прибули на підприємство у відрядження і мають брати безпосередню участь у виробничому процесі;
- будівельники інших організацій, які виконують на діючому підприємстві будівельно-монтажні, ремонтні або інші роботи;
- учні (студенти) під час виробничої практики (навчання), а також перед проведенням з ними практичних занять в навчальних майстернях, лабораторіях та ін.

Програма для проведення первинного протипожежного інструктажу затверджується керівником відповідного структурного підрозділу (начальником цеху, відділу тощо), відповідальним за протипожежний стан або керівником підприємства (його заступником).

Програма для проведення вступного та первинного протипожежних інструктажів погоджується з начальником об'єктової пожежної охорони або добровільної пожежної дружини (за наявності таких формувань).

Приблизний перелік питань, з якими необхідно ознайомити працівників під час проведення вступного та первинного протипожежних інструктажів, наведений у дод. 5.

Повторний протипожежний інструктаж проводиться на робочому місці з усіма працівниками не менш як один раз на рік за переліком питань, з якими

необхідно ознайомити працівників під час проведення вступного та первинного протипожежних інструктажів (дод. 5).

Позаплановий протипожежний інструктаж проводиться з працівниками на робочому місці або у спеціально відведеному для цього приміщенні:

- у разі введення в дію нових або доопрацьованих нормативних актів з питань пожежної безпеки (норм, правил, інструкцій, положень тощо);
- у разі зміни технологічного процесу, застосування нового або зміни чи модернізації існуючого пожежонебезпечного устаткування;
- на вимогу державних інспекторів з пожежного нагляду, якщо виявлено незадовільне знання працівниками правил пожежної безпеки на робочому місці, невміння діяти у випадку пожежі та користуватися первинними засобами пожежогасіння.

Позаплановий протипожежний інструктаж проводиться індивідуально або з групою працівників споріднених спеціальностей (видів робіт). Обсяг та зміст інструктажу визначаються в кожному випадку окремо залежно від причин, що викликали необхідність його проведення.

Цільовий протипожежний інструктаж проводиться з працівниками перед виконанням ними разових (тимчасових) пожежонебезпечних робіт (зварювальних, розігрівальних та інших), при ліквідації аварії, стихійного лиха.

Первинний, повторний, позаплановий та цільовий протипожежні інструктажі проводяться безпосередньо керівниками робіт (начальником виробництва, цеху, дільниці тощо), які пройшли навчання і перевірку знань з питань пожежної безпеки.

Первинний, повторний та позаплановий інструктажі завершуються перевіркою знань. Перевірку знань здійснює особа, яка проводила інструктаж.

Проведення протипожежних інструктажів може здійснюватися разом з відповідними інструктажами з охорони праці.

Про проведення усіх видів протипожежних інструктажів, крім цільового, у спеціальних журналах (дод. б) робляться записи (окремо від інструктажів з питань охорони праці) з підписами осіб, з якими проводився інструктаж, і тих, хто його проводив.

Запис про проведення цільового протипожежного інструктажу робиться в документі, що дозволяє виконання робіт (наряд-допуск, дозвіл).

1.3. Спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум) та перевірка знань працівників, зайнятих на роботах з підвищеною пожежною небезпекою

Попереднє спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум) проходять особи, яких приймають на роботу з підвищеною пожежною небезпекою:

- електрогазозварювальники;
- особи, що мають брати безпосередню участь у виробничому процесі в приміщеннях категорій за вибухопожежною небезпекою А і Б (відповідно до НАПБ Б.03.002-2007);
- особи, які мають виконувати роботи на устаткуванні, обладнанні, апаратах, де є легкозаймисті та горючі рідини, горючі гази, речовини та матеріали, здатні вибухати або горіти в результаті взаємодії з водою, повітрям та один з одним;

- працівники складського господарства, де зберігаються пожежонебезпечні матеріали і речовини;
- електрики, що працюють з електроустановками у вибухонебезпечних та пожежонебезпечних зонах (відповідно до ПУЕ);
- інші категорії працівників, діяльність яких потребує поглиблених знань з питань пожежної безпеки та навичок на випадок виникнення пожежі.

Метою проведення пожежно-технічного мінімуму є підвищення загальних пожежно-технічних знань працюючих, навчання їх правилам пожежної безпеки з урахуванням пожежонебезпечних особливостей виробництва, детальніше ознайомлення з протипожежними заходами та діями в разі виникнення пожежі; напрацювання навичок використання наявних засобів пожежогасіння.

Порядок, форма, місце проведення пожежно-технічного мінімуму, а також конкретний перелік робіт та спеціальностей, з яких проводиться таке спеціальне навчання, встановлюється наказом керівника підприємства з урахуванням специфіки виробництва, характеру та виду робіт, вимог міжгалузевих і галузевих нормативних актів та цього Типового положення.

Спеціальне навчання проводиться за програмами, які розробляються, як правило, на підприємствах і затверджуються їх керівниками.

Програми спеціального навчання з пожежно-технічного мінімуму погоджуються з місцевими органами Державного пожежного нагляду.

Спеціальне навчання з пожежно-технічного мінімуму може також проводитися в навчальних закладах, які мають необхідну матеріальну базу, фахівців та одержали від органів Державного пожежного нагляду дозвіл (ліцензію) на проведення цих занять за відповідними програмами.

У таких випадках результати спеціального навчання фіксуються на підприємстві (в навчальному закладі), де воно проводилося.

Після закінчення спеціального навчання за програмою пожежно-технічного мінімуму від тих, хто навчався, приймаються заліки. Результати заліків оформлюються протоколом.

Для прийняття заліків наказом керівника підприємства утворюється комісія, яку очолює заступник керівника (головний інженер).

Працівники, які проходять попереднє спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум) на підприємстві, можуть бути звільнені від вступного та первинного протипожежних інструктажів. Особи, яких для проходження навчання направляють до інших підприємств або до навчальних закладів, від таких інструктажів не звільняються.

Щорічно працівники, зайняті на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, повинні проходити перевірку знань з питань пожежної безпеки.

Для проведення перевірки наказом керівника підприємства призначається комісія, яку очолює один з його заступників (головний інженер).

Перелік питань для перевірки знань з пожежної безпеки розробляється комісією та затверджується керівником підприємства.

Результати перевірки оформляються протоколом. У разі незадовільного результату працівники повинні пройти повторну перевірку протягом одного місяця.

Відмітки про перевірку вносяться до посвідчення про проходження спеціального навчання з пожежно-технічного мінімуму.

Приблизний перелік питань, з якими необхідно ознайомити працівників під час проведення вступного, первинного та повторного протипожежних інструктажів

1. Вступний протипожежний інструктаж

Під час проведення вступного протипожежного інструктажу особи, яких приймають на роботу, мають бути ознайомлені:

- з наявністю небезпечних у пожежному відношенні виробництв (дільниць, робіт) та їх загальною характеристикою;
- з діючими на об'єкті правилами, інструкціями, наказами, положеннями з питань пожежної безпеки, загальними вимогами щодо утримання протипожежного режиму;
- з порядком куріння, застосування відкритого вогню, проведення вогневих та інших пожежонебезпечних робіт;
- з можливими причинами пожеж та запобіжними заходами щодо них;
- з відповідальністю за порушення правил пожежної безпеки;
- з місцем знаходження об'єктової пожежної охорони, а в разі її відсутності - найближчої пожежної частини;
- з існуючим на підприємстві порядком (системою) сповіщення людей про пожежу;
- з діями у разі виникнення пожежі (порядком виклику пожежної допомоги, евакуації людей, матеріальних цінностей тощо);
- з правилами використання первинних засобів пожежогасіння.

2. Первинний і повторний протипожежні інструктажі

Під час проведення первинного і повторного інструктажів необхідно ознайомити працівників:

- із стислою характеристикою пожежонебезпечних агрегатів, устаткування, речовин та матеріалів, що використовуються в даному приміщенні або в певній споруді;
- з можливими причинами виникнення пожеж та запобіжними заходами і діями щодо них (у тому числі в процесі роботи та після її завершення);
- із правилами (інструкціями) пожежної безпеки, встановленими для працівників даного приміщення, дільниці або споруди, вказавши місця для куріння, якщо воно не забороняється;
- із засобами зв'язку та місцем знаходження найближчого телефону;
- з правилами утримання шляхів евакуації;
- з призначенням існуючих установок пожежної сигналізації та автоматичного пожежогасіння;
- з місцем знаходження первинних засобів пожежогасіння та правилами їх використання;
- із діями в разі виникнення пожежі (порядком виклику пожежної охорони, сповіщення людей, проведення евакуації тощо).

ЖУРНАЛ

реєстрації інструктажів з питань пожежної безпеки

№ з/п	Дата	Вид інструктажу (вступний, первинний, повторний, позаплановий) та назва і номер інструкції, з якої отримано інструктаж	Прізвище, ім'я та по батькові особи, яку інструктують	Професія (посада) особи, яку інструктують (для вступного інструктажу - найменування підрозділу, куди направляється особа)	Прізвище, ініціали, посада особи, яка інструктує	Підписи		Примітка
						особи, яку інструктують	особи, яка інструктує	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Контрольні питання

1. Якими офіційними документами регламентується навчання з пожежної безпеки?
2. Які види навчань з пожежної безпеки ви знаєте?
3. Який порядок проведення і реєстрації вступного інструктажу?
4. Як проводиться і реєструється первинний інструктаж на робочому місці?
5. Коли проводиться позаплановий і поточний інструктаж?

Теми рефератів

1. На основі Типового положення розробити Положення про навчання, інструктаж та перевірку знань працівників з пожежної безпеки з урахуванням специфіки виробництва для конкретного підприємства (господарства).
2. Вивчення основ пожежної безпеки в навчально-виховних закладах.
3. Навчання та перевірка знань з питань пожежної безпеки посадових осіб і спеціалістів.
4. Інструктажі з питань пожежної безпеки.

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ІНСТРУКЦІЙ З ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

Мета роботи: надати студентам допомогу в розробці і оформленні інструкцій з пожежної безпеки для виробничих умов.

1. Мета і призначення інструкцій з пожежної безпеки

Необхідною умовою запобігання пожежам і аваріям повинна стати на виробництві розробка спеціальних заходів на основі глибокого аналізу стану пожежної безпеки, що характеризується наявністю на робочих місцях умов, при яких вони можуть виникнути пожежа або вибух внаслідок діяльності людей, а також можливими небезпечними діями самих працівників в конкретних умовах виробництва. Це дозволить об'єктивно оцінити можливі негативні наслідки, вжити невідкладних заходів щодо їх запобігання.

Призначення інструкцій з пожежної безпеки саме і полягає в тому, щоб вказати робітнику, в якому порядку необхідно виконувати технологічні операції та інші дії, встановлені в міжгалузевих і галузевих нормативних документах з пожежної безпеки, спеціальних правилах, нормах і інструкціях, затверджених органами Держпожнагляду.

Розроблені інструкції допоможуть при проведенні інструктажів звернути увагу на небезпечні виробничі фактори, правильні прийоми праці при застосуванні різних технологічних засобів, машин, механізмів, інструменту, правильне користування захисними засобами та інші питання, від яких залежить пожежна безпека на даному робочому місці.

Інструкція з охорони праці є нормативним документом, який встановлює вимоги безпеки при виконанні робітниками і службовцями робіт у виробничих приміщеннях, на території підприємства, на будівельних майданчиках та інших місцях, де працівники виконують доручену їм роботу або службові обов'язки.

Інструкції з пожежної безпеки діляться на типові інструкції (для галузі) і інструкції для працюючих на даному підприємстві.

Інструкції можуть розроблятися як для працівників окремих професій (електрозварники, лаборанти, слюсарі та ін.), так і для окремих видів робіт (вогневі, монтажні, ремонтні роботи та ін.).

Інструкції можуть бути також для персоналу, який веде вибухові роботи, обслуговує електричні установки і прилади, вантажопідйомні машини, котельні установки і для інших працівників, правила безпеки яких встановлені в міжгалузевих і галузевих нормативних документах з пожежної безпеки, спеціальних правилах і інструкціях, затверджених органами Держпожнагляду.

Інструкції повинні включати тільки ті вимоги, які стосуються пожежної безпеки і виконуються самими працівниками.

2. Рекомендації про розробку інструкцій з пожежної безпеки, що діють на підприємстві

Інструкції для працюючих розробляються на основі типових інструкцій, пожежної безпеки, викладених в експлуатаційній і рекомендованій документації заводів-виготовлювачів обладнання, яке використовується на даному підприємстві, а також на основі технологічної документації підприємства з врахуванням конкретних умов виробництва.

Інструкції для працюючих, при відсутності в галузі типових інструкцій, розробляються на основі перерахованих вище документів з врахуванням умов даного підприємства.

Інструкції для працюючих за професіями і на окремі види робіт розробляються відповідно до переліку, який складається службою охорони праці при участі керівників підрозділів, керівників служб головних спеціалістів (головного технолога, головного механіка, головного енергетика, головного металурга та ін.), служби організації праці і заробітної плати.

Перелік розробляється на основі затвердженого на підприємстві штатного розпису (розкладу).

Перелік затверджується головним інженером і профспілковим комітетом і надсилається в усі структурні підрозділи (служби) підприємства.

Розробка нових інструкцій для працюючих здійснюється на основі наказів і розпоряджень керівника підприємства.

Інструкції для працюючих розробляються керівниками цехів (відділків - при безцеховій структурі), відділень, лабораторій і інших відповідних підрозділів підприємства.

Керівництво розробкою інструкцій для працюючих на підприємстві покладається на головного інженера або його заступника (головних спеціалістів відповідних служб підприємства).

У необхідних випадках керівництво підприємства може залучити до розробки інструкцій працівників або спеціалістів інших підрозділів.

Служба охорони праці підприємства повинна здійснювати постійний контроль за своєчасною розробкою, перевіркою і переглядом інструкцій працюючих, надавати методичну допомогу розроблювачам, сприяти їм у придбанні типових інструкцій, ДСТУ, а також інших нормативних і нормативно-технічних документів з пожежної безпеки.

При використанні типових інструкцій у вигляді інструкцій для працюючих необхідно їх оформити, узгодити і затвердити; при необхідності потрібно ввести доповнення, яке стосується конкретних умов підприємства і врахувати вимоги нормативних документів, які вводяться в дію після затвердження типових інструкцій.

Підготовча робота при розробці інструкцій для працюючих включає:

- вивчення технологічного процесу, виявлення можливих умов щодо виникнення пожежі або вибуху, які виникають при нормальному його перебігу і при відхиленнях від оптимального режиму, визначення заходів і засобів захисту від них; визначення відповідності обладнання, пристосувань і інструментів до вимог пожежної безпеки;

- підбір матеріалів, які можуть бути використані при розробці інструкцій (документи, а також відповідна технічна література, навчальні посібники та ін.);
- вивчення конструктивних особливостей і ефективності засобів захисту, які можуть бути використані при виконанні відповідних робіт;
- вивчення інформаційних листків, розпоряджень і наказів по Міністерству (відомству) з приводу аварій, пожеж або вибухів на підприємствах галузі;
- проведення аналізу аварійних ситуацій, пожеж або вибухів на підприємстві, визначення безпечних методів і прийомів робіт, їх послідовності, а також технічних і організаційних вимог, які підлягають включенню в інструкцію.

Вимоги нормативних документів, які включаються в інструкцію, повинні бути викладені стосовно конкретного робочого місця і реальних умов праці працівника. Положення нормативних документів, які не потребують конкретизації, вносяться в інструкцію без змін.

Для введення в дію нових виробництв допускається розробка типових інструкцій для працюючих. Типові інструкції повинні забезпечувати безпечне ведення технологічних процесів (робіт) і безпечну експлуатацію обладнання. До розробки тимчасових інструкцій ставляться ті ж вимоги, що й до постійних інструкцій для робітників.

Тимчасові інструкції розробляються як за професіями, так і за видами робіт до введення вказаних виробництв в експлуатацію державною прийомною комісією.

Проект інструкцій для працюючих направляється на розгляд в службу охорони праці, об'єктову пожежну частину, медслужбу підприємства.

Після узгодження попереджень і пропозицій, які надійшли в ході розгляду, розробляється заключний проект інструкцій для працюючих. Він повинен бути підписаний керівником підрозділу-проектувальника або керівником іншого підрозділу, на який покладена відповідальність за розробку інструкції з вказівкою (розпорядженням керівника підприємства, головним спеціалістом підприємства).

Проект інструкції для працюючих повинен бути надрукований чітким шрифтом відповідно до вимог.

Оформлення обкладинки першої і останньої сторінок інструкції для працюючих повинно відповідати дод. 1-3.

Узгодження і затвердження проекту інструкцій для працюючих.

Кінцевий проект інструкції для працюючих перед подачею на затвердження повинен бути узгоджений з службою охорони праці, а у випадку необхідності - з іншими зацікавленими службами, організаціями і посадовими особами (на вибір служби охорони праці).

Кінцевий проект інструкції для працюючих після узгодження подається на затвердження в трьох екземплярах, один з яких повинен бути першим.

Інструкції, що діють на підприємстві, розробляються (переглядаються) керівниками робіт (начальник виробництва, цеху, дільниці і т.п.) і затверджуються роботодавцем.

Інструкція для працюючих вводиться в дію, починаючи з дня її затвердження.

Інструкція повинна бути введена до впровадження відповідного технологічного процесу (початку робіт виробництва) або введення в дію нового обладнання після відповідного навчання працівників.

3. Побудова та зміст інструкції

Кожній інструкції повинен бути присвоєний номер і назва. У назві необхідно коротко вказати, для якої професії або виду робіт вона призначена.

Пропозиції по оформленню обкладинки та титульної сторінки інструкції наведені в дод. 1-2.

Текст інструкції повинен бути розбитий на розділи і підрозділи, які складаються з пунктів. При необхідності пункти можуть бути розбиті на підпункти. Розділи, підрозділи, пункти і підпункти повинні мати порядкову нумерацію в межах розділів і підрозділів, підпункти - в межах пунктів.

Вимоги інструкції необхідно викладати відповідно до послідовності технологічного процесу і з урахуванням умов, в яких виконується дана робота.

Інструкція повинна вміщувати такі розділи:

Загальні вимоги пожежної безпеки.

Вимоги пожежної безпеки перед початком роботи.

Вимоги пожежної безпеки під час роботи.

Вимоги пожежної безпеки в аварійних ситуаціях.

Вимоги пожежної безпеки після закінчення роботи. При необхідності в інструкцію можна включати додаткові розділи.

У розділі «Загальні вимоги безпеки» повинні бути відображені:

- умови допуску осіб до самостійної роботи за професією чи до виконання відповідної роботи (вік, стать, стан здоров'я, проходження інструктажу та ін.);
- попередження про виконання правил внутрішнього розпорядку;
- характеристика небезпечних та шкідливих факторів, діючих на працівника;
- вимоги про забезпечення пожежної та вибухобезпеки;
- порядок оповіщення адміністрації у випадках травмування та виявлення несправного обладнання, пристосувань та інструменту;
- вказівка про необхідність уміння надати першу (долікарську) допомогу;
- правила особистої гігієни, які повинен знати і виконувати працівник під час виконання роботи;
- відповідальність працюючого за порушення вимог інструкції.

В розділі «Вимоги безпеки перед початком роботи» повинно бути відображено:

- порядок підготовки робочого місця, засобів індивідуального захисту;
- порядок перевірки справності обладнання, пристосувань та інструменту, сигналізації, огорожень, блокувальних та інших пристроїв, освітлення та ін.;
- порядок перевірки наявності та стану вихідних матеріалів;
- порядок прийняття зміни у випадку безперервної роботи;
- вимоги виробничої санітарії.

В розділі «Вимоги безпеки праці під час роботи» повинні бути відображені:

- способи та прийоми безпечного ведення робіт;

- правила використання технологічного обладнання, пристосувань та інструменту;
- правила безпечної експлуатації транспортних засобів, тари та вантажопідіймних механізмів;
- вказівки про безпечне утримання робочого місця;
- головні відмінності, відхилення від нормального технологічного режиму та методи їх усунення;
- дії, спрямовані на усунення аварійних ситуацій;
- вимоги до використання засобів захисту працюючих.

В розділі «Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях» повинні бути відображені:

- дії при виникненні аварій і ситуацій, які можуть привести до аварій та нещасних випадків;
- дії по наданню першої медичної допомоги потерпілому при травмуванні, отруєнні чи захворюванні.

В розділі «Вимоги безпеки по закінченню роботи» повинен бути відображений:

- порядок безпечного відключення, зупинки, розбирання, очистки та змащення обладнання, пристосувань, машин, механізмів і апаратів, а при безперервному процесі - порядок передачі їх по зміні;
- порядок здачі робочого місця;
- порядок прибирання відходів виробництва.

4. Викладення вимог в інструкціях

Текст інструкції повинен бути коротким, чітким і не допускати різного тлумачення.

Інструкція для працівників не повинна мати посилань на будь-які нормативні документи, крім посилань на інші інструкції, діючі на даному підприємстві. Вимоги згаданих нормативних документів повинні бути враховані тими, хто розробляє інструкцію. При необхідності вимоги цих документів потрібно відтворити в інструкціях для працюючих.

Терміни, застосовані в інструкціях, повинні відповідати термінології, викладеній у законодавчих актах і стандартах ССБТ.

При застосуванні термінів, які не установлені в згаданих документах, в тексті інструкції необхідне їх визначення або пояснення до них.

В інструкціях не повинні застосовуватись звороти розмовної мови, а також техніцизми і професіоналізми.

В інструкціях необхідно уникати викладання у формі заборони, а при необхідності треба наводити роз'яснення, чим викликана заборона.

В інструкціях не повинні вживатися слова, які підкреслюють будь-яке значення окремих вимог (наприклад, «категорично», «обов'язково», «суворо», «безумовно» тощо), оскільки усі вимоги інструкції повинні виконуватись працівниками.

Для наочності окремі вимоги інструкції можуть бути проілюстровані рисунками, фотографіями, схемами або кресленнями, які пояснюють зміст цих вимог.

Заміна слів у тексті інструкції літерними скороченнями дозволяється за умо-

ви повного розшифрування при його першому вживанні.

Якщо безпека виконання роботи зумовлена визначеними нормами, то вони повинні бути вказані в інструкції (величина зазору, відстань тощо).

5. Перевірка і перегляд інструкцій

Для того щоб забезпечити відповідність інструкцій сучасним вимогам пожежної безпеки, їх необхідно періодично перевіряти. При цьому визначається необхідність перегляду інструкцій і внесення змін.

Перевірку і перегляд типових інструкцій проводить організація-розробник цих інструкцій, а інструкцію для працівників - підрозділ-розробник.

Відповідальність за своєчасну перевірку і перегляд інструкцій несуть відповідно керівники цих організацій і підрозділів-розробників.

Перевірка типових інструкцій для працюючих повинна проводитися в терміни, передбачені міжгалузевими нормами і нормативно-технічними документами з пожежної безпеки, але не частіше одного разу за 5 років, а інструкцій для працюючих за професіями або за видами робіт, які пов'язані з підвищеною небезпекою, - не частіше одного разу на 3 роки.

Якщо протягом вказаних термінів умови праці працівників на підприємстві не змінилися, то наказом (розпорядженням) по підприємству і рішенням профкому дія інструкції для працівників продовжується на наступний строк, про що робиться запис на першій сторінці інструкції (ставиться штамп «Переглянуто», дата і підпис особи, відповідальної за перегляд інструкції).

Якщо протягом вказаних термінів умови праці працівників у галузі не змінилися, то наказом (вказівкою) по міністерству, узгодженим з відповідною галузевою профспілкою, дія типової інструкції продовжується на наступний термін, про що робиться запис на титульній сторінці оригіналу типової інструкції.

Інструкції для працівників повинні переглядатися до кінця вказаного терміну.

Порядок оформлення підписів, узгодження і затвердження переглянутих інструкцій такий самий, як і новорозроблених.

6. Реєстрація, розмноження і облік інструкцій

Затверджені інструкції для працівників реєструються службою охорони праці підприємства в журналі реєстрації (дод. 4) відповідно з порядком, встановленим міністерством (відомством). При відсутності цього - порядку в міністерстві (відомстві) його встановлює керівник підприємства.

Порядок реєстрації, збереження і обліку типових інструкцій встановлюється міністерством (відомством).

Зареєстровані інструкції розмножуються (видаються) у необхідній кількості. Розмноження (видання) типових інструкцій організує міністерство (відомство), а інструкції для працівників - адміністрація підприємства.

Розмножувати (видавати) інструкції можна будь-якими способами, які забезпечують ідентичність копій і оригіналу.

Типові інструкції можуть бути розмножені (видані) у вигляді окремих бро-

шур або збірників, інструкції для працівників -у вигляді брошур (для видачі на руки), збірників або односторінкових листків (для вивішення на робочих місцях або у видавничих відділах).

Інструкціями повинні бути забезпечені працівники, керівники зацікавлених підрозділів (служб) і профком підприємства.

Видача інструкцій для керівників підрозділів (служб) підприємства повинна проводитися службою охорони праці з реєстрацією в журналі обліку видачі інструкцій (дод. 5).

У керівника підрозділу (служби) підприємства повинен постійно зберігатися комплект діючих у підрозділі (в службі) інструкцій для працівників усіх професій і за всіма видами робіт даного підрозділу, а також перелік цих інструкцій, затверджених головним інженером підприємства.

У кожного керівника дільниці (майстра, виконроба і ін.) повинен бути в наявності комплект діючих інструкцій для працюючих за всіма професіями і видами робіт, існуючих на даній дільниці.

Інструкції для працівників можуть бути видані їм на руки під розписку в особовій карточці інструктажу для вивчення при первинному інструктажі, або вивішені на робочих місцях, дільницях, або ж зберігатися в місцях, доступних для працівника.

Місцезнаходження інструкцій визначає керівник підрозділу (служби) з врахуванням необхідності забезпечення простоти і зручності ознайомлення з ними.

7. Основні вимоги до інструкцій про заходи пожежної безпеки

Інструкції повинні розроблятися на основі діючих правил та інших нормативних актів з пожежної безпеки будівель, споруд, технологічних процесів, технологічного та виробничого обладнання.

Вони повинні встановлювати порядок та спосіб забезпечення пожежної безпеки, обов'язки і дії працівників у разі виникнення пожежі, включаючи порядок оповіщення людей та повідомлення про неї пожежної охорони, порядок евакуації тварин і матеріальних цінностей, застосування засобів пожежогасіння та взаємодії з підрозділами пожежної охорони.

Інструкції можуть мати як додаток план евакуації людей (тварин) і матеріальних цінностей.

Інструкції про заходи пожежної безпеки діляться на такі види:

- загальні інструкції для підприємств, організацій, установ (загальнооб'єктові інструкції);
- інструкції для окремих цехів, виробничих дільниць, лабораторій, приміщень тощо;
- інструкції щодо проведення пожежонебезпечних видів робіт, експлуатації технологічних установок, обладнання тощо.

У загальнооб'єктовій інструкції необхідно відображати основні положення з питань пожежної безпеки, у тому числі:

- порядок утримання території, будівель, приміщень, споруд, протипожежних

- розривів, під'їздів до будівель, споруд, вододжерел;
- вимоги щодо утримання шляхів евакуації;
  - правила проїзду та стоянки транспортних засобів;
  - місця зберігання (на території) та допустимої кількості розташування там сировини, напівфабрикатів та готової продукції;
  - допустимість (місця) куріння;
  - порядок використання відкритого вогню, проведення вогневих та інших пожежонебезпечних робіт;
  - порядок збирання, зберігання та видалення горючих відходів виробництва;
  - утримання та зберігання спецодягу;
  - основні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки технологічних процесів;
  - вимоги щодо зберігання пожежовибухонебезпечних речовин та матеріалів;
  - правила утримання технічних засобів протипожежного захисту, у тому числі автоматичних установок та первинних засобів пожежогасіння;
  - порядок огляду, приведення в пожежонебезпечний стан і закриття приміщень після закінчення роботи;
  - особливості утримання електроустановок, вентиляційного та іншого інженерного обладнання, застосування опалювальних та інших нагрівальних приладів;
  - обов'язки та дії працівників у разі пожежі із зазначенням:
    - а) порядку (системи) оповіщення людей про пожежу та виклику пожежної охорони;
    - б), порядку евакуації людей та матеріальних цінностей;
    - в) правил застосування засобів пожежогасіння та установок пожежної автоматики;
    - г) порядку аварійного вимкнення електрообладнання, вентиляції, зупинення роботи технологічного обладнання тощо.

В інструкціях для окремих приміщень (дільниць) повинні вказуватися:

- категорія приміщення з вибухопожежної та пожежної небезпеки з урахуванням НАПБ Б.03.002-2007(для виробничих, складських приміщень, лабораторій тощо);
- вимоги щодо утримання евакуаційних шляхів та виходів;
- місця для паління та вимоги до них;
- правила утримання приміщень, робочих місць, зберігання та застосування ЛЗР, ГР, пожежовибухонебезпечних речовин і матеріалів;
- порядок прибирання робочих місць, збирання, зберігання та видалення горючих відходів, прооливленого шмаття;
- утримання та зберігання спецодягу;
- місця, порядок та норми одночасного зберігання в приміщенні сировини, напівфабрикатів та готової продукції;
- умови проведення зварювальних та інших вогневих робіт;
- порядок огляду, вимкнення електроустановок, приведення в пожежонебезпечний стан приміщень та робочих місць, закриття приміщень після закінчення роботи;

- заходи пожежної безпеки при роботі на технологічних установках та апаратах, які мають підвищену пожежну небезпеку;
- граничні показники контрольно-вимірювальних приладів (манометрів, термометрів тощо), відхилення від яких можуть викликати пожежу або вибух;
- обов'язки та дії працівників у разі виникнення пожежі: порядок і способи оповіщення людей, виклику пожежної охорони, зупинки технологічного устаткування, вимкнення ліфтів, підйомників, вентиляційних установок, електропристроїв, застосування засобів пожежогасіння, послідовність евакуації людей та матеріальних цінностей з урахуванням дотримання техніки безпеки.

7.3. Інструкції повинні затверджуватися керівником підприємства або особою, яка виконує його обов'язки.

Додаток 1

Форма титульного аркуша інструкції з пожежної безпеки, що діє на підприємстві

(повне найменування підприємства із зазначенням підпорядкованості)

ІНСТРУКЦІЯ З ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ №
(назва) (місце видання)

Додаток 2

Форма титульного аркуша інструкції з пожежної безпеки, що діє на підприємстві

(повне найменування підприємства із зазначенням підпорядкованості)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ (посада роботодавця) і найменування підприємства

(число, місяць, рік) №_

ІНСТРУКЦІЯ З ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ №
(назва) (Текст інструкції)

*Форма останньої сторінки інструкції з пожежної безпеки, що діє
на підприємстві
(Текст інструкції)*

(посада керівника підрозділу (особистий підпис) (прізвище, ініціали) (організації-розробника)

УЗГОДЖЕНО:

Керівник (спеціаліст)
служби охорони
праці підприємства

(особистий підпис) (прізвище, ініціали)

Юрисконсульт

(особистий підпис) (прізвище, ініціали)

Головний технолог*

(особистий підпис) (прізвище, ініціали).

* У разі потреби проект інструкції узгоджується з іншими зацікавленими службами, підрозділами і посадовими особами підприємства, перелік яких визначає служба охорони праці.

Контрольні питання

1. Для чого призначені інструкції з пожежної безпеки?
2. Як розробляються інструкції з пожежної безпеки?
3. Які особливості побудови і змісту інструкції з пожежної безпеки?
4. Який порядок викладення вимог в інструкціях з пожежної безпеки?

Теми рефератів

1. На основі Типової інструкції розробити Інструкцію з пожежної безпеки для працівника конкретної зайнятості (згідно з завданням).
2. Перевірка, реєстрація, розмноження і облік інструкцій.
3. Основні вимоги до інструкцій про заходи пожежної безпеки.
4. Основні розділи положення про розробку інструкцій з пожежної безпеки.

МЕТОДИКА ІДЕНТИФІКАЦІЇ ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНИХ ОБ'ЄКТІВ

Мета роботи: вивчити Методику ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів

Відповідно до Заходів з розвитку Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій на 2003-2005 роки щодо створення інформаційної підсистеми моніторингу стану потенційно небезпечних об'єктів, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року № 502-р, та з метою визначення єдиних критеріїв та порядку віднесення об'єктів до потенційно небезпечних була затверджена Методика ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів (наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 23 лютого 2006 р. № 98).

Методику ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів розроблено відповідно до Законів України "Про правові засади цивільного захисту", "Про об'єкти підвищеної небезпеки", Положення про Державний реєстр потенційно небезпечних об'єктів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 № 1288 (із змінами), Положення про паспортизацію потенційно небезпечних об'єктів, затвердженого наказом МНС України від 18.12.2000 № 338, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 24 січня 2001 року за № 62/5253 (у редакції наказу МНС України від 16.08.2005 № 140, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01.09.2005 за № 970/11250), Положення про моніторинг потенційно небезпечних об'єктів, затвердженого наказом МНС України від 06.11.2003 № 425, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.12.2003 за № 1238/8559.

Методика встановлює єдиний порядок проведення ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів з метою вдосконалення організації їх державного обліку у процесі паспортизації та реєстрації у Державному реєстрі потенційно небезпечних об'єктів.

У цій Методиці використано терміни, що вживаються в такому значенні:

потенційно небезпечний об'єкт - вживається у значенні, встановленому Законом України "Про об'єкти підвищеної небезпеки";

ідентифікація потенційно небезпечного об'єкта, надзвичайна ситуація, аварія, об'єкт господарської діяльності, джерело небезпеки, чинники небезпеки - вживається у значенні, встановленому Положенням;

відповідальні особи об'єктів господарської діяльності - особи, уповноважені власниками об'єктів господарської діяльності, або за якими ці об'єкти закріплені на правах повного господарського відання або оперативного управління чи перебувають у їх володінні та користуванні;

Державний реєстр потенційно небезпечних об'єктів - вживається у значенні, встановленому Положенням про Державний реєстр потенційно небезпе-

чних об'єктів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року № 1288 (із змінами);

небезпечні речовини - хімічні, токсичні, вибухові, окислювальні, горючі речовини і матеріали, біологічні агенти та речовини біологічного походження (біохімічні, мікробіологічні, біотехнологічні препарати, патогенні для людей і тварин мікроорганізми тощо), які становлять небезпеку для життя і здоров'я людей та довкілля;

небезпека - сукупність факторів, пов'язаних з функціонуванням об'єкта господарської діяльності, які виникають внаслідок певних ініціюючих подій, і здатних чинити негативний вплив на людей та довкілля.

Дія Методики розповсюджується на осіб, які повинні зареєструвати небезпечні об'єкти, у тому числі осіб, відповідальних за об'єкти, визначені центральними та місцевими органами виконавчої влади як такі, що несуть загрозу виникнення надзвичайних ситуацій (НС) та підлягають ідентифікації.

Вимоги Методики не поширюються на транспортні засоби, які перевозять небезпечні речовини рухомих складом залізничного транспорту, суднами, плазасобами морського та річкового транспорту, літаками, іншими повітряними транспортними засобами та автомобільним транспортом.

Методика може бути використана фахівцями підприємств, установ, організацій та відповідними комісіями техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій з метою належного виконання заходів, визначених нормативно-правовими актами у сфері цивільного захисту населення, техногенної безпеки та охорони довкілля, а також органів виконавчої влади, які відповідають за безпечне функціонування потенційно небезпечних об'єктів (ПНО).

Результати ідентифікації, отримані відповідно до цієї Методики, можуть використовуватись для розробки заходів щодо попередження НС та підготовки до реагування на них.

Ідентифікація передбачає аналіз структури об'єктів господарської діяльності та характеру їх функціонування для встановлення факту наявності або відсутності джерел небезпеки, які за певних обставин можуть ініціювати виникнення НС, а також визначення рівнів можливих НС.

У процесі ідентифікації розглядаються і ураховуються внутрішні і зовнішні чинники небезпеки.

Внутрішні чинники небезпеки характеризують небезпечність будов, споруд, обладнання, технологічних процесів об'єкта господарської діяльності та речовин, що виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються на його території.

Зовнішні чинники небезпеки безпосередньо не пов'язані з функціонуванням об'єкта господарської діяльності, але можуть ініціювати виникнення НС на ньому та негативно впливати на її розвиток (природні явища та аварії на об'єктах, які розташовані поблизу).

Порядок проведення ідентифікації об'єктів господарської діяльності щодо визначення потенційної небезпеки

Органи виконавчої влади, які відповідають за безпечне функціонування ПНО, територіальні та місцеві органи державного нагляду у сфері цивільного захисту, відповідно до своїх повноважень встановлюють терміни проведення ідентифікації та вживають заходів щодо забезпечення своєчасності та повноти проведення ідентифікації.

Ідентифікацію проводять відповідальні особи об'єктів господарської діяльності.

Ідентифікацію об'єктів, які визначені центральними та місцевими органами виконавчої влади відповідно до цієї Методики, проводять призначені ними особи.

Відповідальні особи об'єктів господарської діяльності, які проводять ідентифікацію, узгоджують результати ідентифікації з місцевими органами державного нагляду у сфері цивільного захисту.

Форма Повідомлення про результати ідентифікації щодо визначення потенційної небезпеки (Повідомлення) наведена у додатку 1.

Повідомлення про результати ідентифікації щодо визначення потенційної небезпеки надається до місцевого органу державного нагляду у сфері цивільного захисту для узагальнення результатів проведення ідентифікації.

На підставі узагальнених результатів проведення ідентифікації місцеві органи державного нагляду у сфері цивільного захисту формують та щорічно уточнюють переліки ПНО підвідомчої території.

Процедура ідентифікації здійснюється за такими етапами:

вибір кодів НС, виникнення яких можливе на об'єкті господарської діяльності, згідно з Класифікацією надзвичайних ситуацій, наведеною у додатку 1;

аналіз показників ознак НС, вибраних на попередньому етапі, та визначення їх порогових значень з використанням Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій, затверджених наказом МНС України від 22 квітня 2003 року № 119 та зареєстрованих в Мін'юсті України 29.07.2003 за № 656/7977;

виявлення за результатами аналізу джерел небезпеки, які при певних умовах (аварії, порушення режиму експлуатації, виникнення природних небезпечних явищ тощо) можуть стати причиною виникнення НС (для цього використовується Перелік основних джерел небезпеки, які притаманні потенційно небезпечним об'єктам, наведений у додатку 2);

визначення видів небезпеки для кожного з виявлених джерел небезпеки з використанням додатка 3;

визначення переліку небезпечних речовин, що використовуються на об'єкті господарської діяльності, їх кількості та класу небезпеки за допомогою нормативних документів у сфері визначення небезпечних речовин;

оцінка на підставі отриманих даних зони поширення НС, які можуть ініціювати кожне з виявлених джерел небезпеки за допомогою Методики прогнозування наслідків вилливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті, затвердженої наказом МНС України, Мінагрополітики України, Мінекономіки України, Мінекоресурсів України від

27.03.2001 № 73/82/64/122 та зареєстрованої у Мін'юсті України 10.04.2001 за № 326/5517, а також Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій, затвердженого наказом Комітету по нагляду за охороною праці від 17.06.99 № 112 та зареєстрованого в Мін'юсті 30.06.99 за № 424/3717;

оцінка можливих наслідків НС для кожного з джерел небезпеки (кількість загиблих, постраждалих, тих, яким порушено умови життєдіяльності, матеріальні збитки) з використанням Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 року № 175 (із змінами);

встановлення максимально можливих рівнів НС для кожного з джерел небезпеки згідно з Класифікацією надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями, наведеною у додатку 4;

визначення державних (галузевих) реєстрів (кадастрів), в яких зареєстровано або необхідно зареєструвати об'єкт господарської діяльності з використанням Переліку затверджених державних (галузевих) реєстрів України для обліку небезпечних об'єктів, наведеного у додатку 5;

визначення відповідності об'єкта діючим нормативно-правовим актам у сфері визначення небезпечних об'єктів наведеним у наступних пунктах Методики.

Для виявлення на об'єкті джерел небезпеки використовують Перелік основних джерел небезпеки, які притаманні потенційно небезпечним об'єктам (додаток 2), складений з урахуванням:

постанови Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 року № 956 "Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки" (із змінами);

Переліку об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2003 року № 1631 (із змінами).

У процесі ідентифікації використовують:

Перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 554 (із змінами);

Перелік особливо небезпечних підприємств, припинення діяльності яких потребує проведення спеціальних заходів щодо запобігання заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян, майну, спорудам, навколишньому природному середовищу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 року № 765 (із змінами);

Перелік об'єктів та окремих територій, які підлягають постійному та обов'язковому на договірних умовах обслуговуванню державними аварійно-рятувальними службами, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2000 року № 1214 (із змінами).

Для встановлення рівня можливих НС необхідно визначити такі показники: територіальне поширення імовірних НС;

кількість осіб, що можуть постраждати від впливу наслідків можливих НС;

кількість осіб, яким можуть бути порушені умови життєдіяльності у резуль-

таті можливої аварії на об'єкті;

збитки від наслідків можливих НС.

Об'єкт господарської діяльності визнається потенційно небезпечним за умови наявності у його складі хоча б одного джерела небезпеки, здатного ініціювати НС місцевого, регіонального або державного рівнів.

Об'єкти, які підпадають під дію нормативно-правових актів, зазначених у попередніх пунктах, належать до потенційно небезпечних незалежно від рівнів НС, які можуть ініціювати виявлені джерела небезпеки.

Об'єкт господарської діяльності, який за результатами ідентифікації не підпадає під вищезазначені вимоги, не визнається ПНО.

При наявності на об'єкті господарської діяльності більше трьох джерел небезпеки у пункті 4 Повідомлення наводять дані про три джерела небезпеки, які можуть ініціювати НС з максимальним рівнем, та загальну кількість джерел небезпеки.

Приклади ідентифікації об'єктів наведені у додатку 6.

Об'єкти господарської діяльності, які за результатами ідентифікації визнані потенційно небезпечними, підлягають обліку територіальними і місцевими органами державного нагляду у сфері цивільного захисту.

Позачергова ідентифікація провадиться у таких випадках:

поява у складі об'єкта господарської діяльності, якого за результатами останньої ідентифікації щодо потенційної небезпеки не визнано як ПНО, хоча б одного джерела небезпеки, яке може стати причиною НС державного, регіонального або місцевого рівнів;

ліквідація на об'єкті господарської діяльності усіх джерел небезпеки, наявність яких обумовила віднесення його до категорії ПНО.

За результатами позачергової ідентифікації оформлюється Повідомлення, яке вступає в дію замість Повідомлення, наданого місцевим органам державного нагляду у сфері цивільного захисту за результатами попередньої ідентифікації.

Об'єкти господарської діяльності, дані про які занесені до Реєстру, підлягають ідентифікації тільки за умови ліквідації усіх джерел небезпеки, що входили до їх складу. Результати ідентифікації використовуються для виключення з Реєстру об'єктів, які стали безпечними.

Для виключення об'єкта господарської діяльності із категорії ПНО за результатами позачергової ідентифікації відповідальною особою об'єкта господарської діяльності направляється до відповідного місцевого органу державного нагляду у сфері цивільного захисту Повідомлення.

КЛАСИФІКАЦІЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
(згідно з Державним класифікатором надзвичайних ситуацій ДК 019-2001)

Код НС	Назва НС
10000	НС ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ
10100	Аварії (катастрофи) на транспорті
10181	Аварії на міському електротранспорті
10182	Аварії на іншому міському пасажирському транспорті
10200	Пожежі, вибухи
12010	Пожежі, вибухи у будівлях та спорудах
10211	Пожежі, вибухи у спорудах, на комунікаціях та технологічному обладнанні промислових об'єктів
10212	Пожежі, вибухи у будівлях та спорудах нежитлового призначення
10220	Пожежі, вибухи на об'єктах розвідування, видобування, перероблення, транспортування та зберігання легкозаймистих, горючих, а також вибухових речовин
10230	Пожежі, вибухи на транспорті
10231	Пожежі, вибухи на залізницях
10240	Пожежі, вибухи у шахтах, підземних та гірничих виробітках
10250	Пожежі на радіаційно, хімічно та біологічно небезпечних об'єктах без викидання (випливання) небезпечних речовин
10260	Лісові пожежі техногенного характеру
10300	Аварії з викиданням (загрозою викидання) НХР на інших об'єктах (крім аварій на транспорті)
10400	Наявність у навколишньому середовищі шкідливих (забруднювальних) речовин понад ГДК
10500	Аварії з викиданням (загрозою викидання) РР (крім аварій на транспорті)
10600	Раптове руйнування будівель і споруд
10700	Аварії в електроенергетичних системах
10800	Аварії в системах життєзабезпечення
10900	Аварії систем зв'язку та телекомунікацій
11000	Аварії на очисних спорудах
11100	Гідродинамічні аварії
11200	Аварії у системах нафтогазового промислового комплексу

20000	НС ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ
20100	Геологічні НС
20400	Гідрологічні прісноводні НС
20500	Пожежі в природних екологічних системах
20510	Пожежі лісові (за винятком НС з кодом 10250)
20520	Пожежі степових та хлібних масивів
20530	Пожежі на торфовищах
20600	Інфекційні захворювання людей
20700	Масове отруєння людей
20800	Інфекційні захворювання сільськогосподарських тварин
20900	Масові отруєння сільськогосподарських тварин
21000	Масова загибель диких тварин
21100	Ураження сільськогосподарських рослин хворобами та шкідниками
30400	Встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), житловому секторі, транспорті
30500	Зникнення або викрадення зброї та небезпечних речовин з об'єктів їх зберігання, використання, перероблення та під час транспортування
30700	Аварії на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення з викиданням уламків, реактивних та звичайних снарядів

Скорочення, які застосовані в класифікаторі:

НС - надзвичайна ситуація;

БНР - біологічно небезпечна речовина;

ГДК - граничнодопустима концентрація;

НХР - небезпечна хімічна речовина;

РР - радіоактивна речовина.

Додаток 2

Перелік основних джерел небезпеки, які притаманні потенційно небезпечним об'єктам

Технологічне обладнання, пов'язане з використанням, виготовленням, переробкою, зберіганням або транспортуванням небезпечних речовин.

Технологічне обладнання, пов'язане з використанням, виготовленням, переробкою, зберіганням або транспортуванням самозаймистих та легкозаймистих твердих речовин та матеріалів.

Устаткування, на якому виробляється горюче волокно, інші речовини, які здатні вибухати, самозайматися, займатися від джерел запалювання з подальшим поширенням горіння після його усунення, утворюється горючий пил.

Балони, контейнери, цистерни та інші ємності із стисненими, зрідженими, отруйними та вибухонебезпечними газами.

Резервуари, цистерни, балони та інші ємності з небезпечними речовинами.

Технологічне обладнання термічних цехів і дільниць, електротермічні установки підвищеної та високої частоти.

Вибухові матеріали, що застосовуються у виробничих процесах, засоби військового призначення, що містять вибухові матеріали, які виготовляються, знаходяться на зберіганні або утилізуються.

Відкриті газові (нафтові) фонтани.

Технологічне обладнання, що застосовується для видобування та переробки газу, нафти, конденсату.

Циклотрони, бетатрони, лінійні прискорювачі та інші прискорювальні установки.

Технологічне обладнання для виробництва скла та скловиробів.

Устаткування для виготовлення та застосування скловати, шлаковати, азбесту, мастики на бітумній основі, перхлорвінілових і бакелітових матеріалів.

Устаткування для виготовлення та застосування лакофарбових покриттів, ґрунтовок та шпатлювок на основі нітрофарб, полімерних композицій (поліхлорвінілових, епоксидних тощо).

Гальванічні дільниці.

Дільниці гасіння вапна.

Генераторні ацетиленові установки.

Ливарні, плавильні, заливальні дільниці та устаткування для термообробки литва.

Установки та обладнання для виробництва, переробки, розподілу і зберігання та застосування продуктів розподілу повітря, хлору, аміаку, природного та супровідних металургійному та хімічному виробництву газів.

Стани гарячої і холодної прокатки, трубоформувальні стани та стани пічного зварювання труб.

Установки для відпалювання сталі, сплавів і відливок.

Установки для гранулювання доменного шлаку.

Відвали гірничих порід.

Об'єкти, на яких проводяться підземні та відкриті гірничі роботи.

Конструктивні елементи кар'єрів (уступи, берми тощо).

Технологічне обладнання для збагачення корисних копалин.

Колії тунельних споруд.

Пульпопроводи.

Дамби гідротехнічних споруд, гідровідвалів.

Водозабірні споруди.

Аварійні виробничі будови і споруди.

Стаціонарне обладнання для вантажно-розвантажувальних робіт, підймальні споруди.

Технологічне обладнання для одержання розплавів чорних та кольорових металів, сплавів на основі цих розплавів.

Гідротехнічні споруди, хвостосховища, шламонакопичувачі, накопичувачі токсичних відходів.

Гірничошахтне обладнання.

Обладнання для виготовлення вибухових матеріалів і виробів на їх основі, комплекси для їх переробки та зберігання.

Технологічне обладнання основних виробництв хімічної, біохімічної, нафтохімічної, нафтогазовидобувної та нафтогазопереробної промисловості.

Обладнання та лінійні частини магістральних газопроводів, нафтопроводів, нафтопродуктопроводів, трубопроводів небезпечних хімічних речовин та технологічне обладнання, яке використовується під час їх експлуатації.

Лінійні частини магістральних газопроводів, нафтопроводів, нафтопродуктопроводів, трубопроводів небезпечних хімічних речовин, їх відгалуження та основні споруди на них.

Лінійні частини газопроводів систем газопостачання виробничих процесів природним і зрідженим газом, споруди на них та газокористувальне обладнання.

Парові і водогрійні котли, в тому числі содорегенераційні та ті, що працюють з високотемпературними органічними теплоносіями.

Посудини, що працюють під тиском понад 0,07 МПа.

Трубопроводи пари та гарячої води з робочим тиском пари понад 0,07 МПа і температурою води вище 115° С.

Обладнання для основного виробництва та транспортування у металургійній, ливарній та коксохімічній промисловості, ливарне обладнання.

Обладнання, в якому використовується лазерне, іонізуюче, радіаційне випромінювання.

Обладнання основних виробництв для харчової, деревообробної, легкої, текстильної промисловості, целюлозно-паперового виробництва, переробки пластмас, полімерних матеріалів і гумових виробів.

Греблі, стояни та підпірні стіни, що входять до складу напірного фронту, дамби обвалування, берегоукріплювальні (позапортові), регуляційні і захисні споруди.

Гідравлічні, гідроакумулюючі електростанції, насосні станції і малі гідроелектростанції.

Гідротехнічні споруди теплових і атомних електростанцій.

Споруди, що входять до складу інженерного захисту населених пунктів, сільськогосподарських угідь та господарських об'єктів.

Морські (нафто-) (газо)промислові гідротехнічні споруди.

Мости, мостові переходи, віадуки, тунелі, їх окремі конструкції та фундаменти, водостоки.

Станційні колії та стрілочні переведення залізничних станцій, примикання і перетини, вантажно-розвантажувальні та пасажирські пристрої, сортувальні станції, локомотивне, вагонне та складське господарство залізниць.

Ядерні установки, об'єкти поводження з радіоактивними відходами, джерела іонізуючого випромінювання.

Додаток 3

ВИДИ НЕБЕЗПЕКИ

Вид небезпеки	Ознаки	Регламентуючі документи
Бактеріологічна	Наявність небезпечних мікроорганізмів (бактерії, віруси, рикетсії, спірохети, гриби, простіші)	ГОСТ 12.1.008-76, ДСТУ 2636-94
Біологічна	Наявність небезпечних макроорганізмів (рослини, тварини, інші переносники інфекційних захворювань), а також накопичувачі і полігони біологічних відходів, очисні споруди господарсько-побутової каналізації	ГОСТ 12.1.008-76, наказ МОЗ від 19.06.96 № 173
Вибухопожежна	Наявність газоподібних, рідких та твердих речовин, матеріалів або їх сумішей, а також окислювачів, які здатні вибухати і горіти за певних умов	ГОСТ 12.1.010-76, ГОСТ 12.1.011-78, ГОСТ 12.1.044-89
Гідродинамічна	Наявність гідротехнічних споруд (дамби, греблі, шлюзи) для накопичення і зберігання значних об'ємів води і рідких речовин	СНіП 2.06.01-86, ГОСТ 27751-88
Пожежна	Наявність газоподібних, рідких та твердих речовин, матеріалів або сумішей, які здатні підтримувати горіння	СНіП 2.01.05-85, ДСТУ 2272-93, ГОСТ 12.1.004-91, ДБН В.1.1-7-2002 "Пожежна безпека об'єктів будівництва"

Радіаційна	Наявність радіоактивних речовин і матеріалів, інших джерел іонізуючого випромінювання	НРБУ-97/Д-2000 "Норми радіаційної безпеки України", ОСПУ 2000 "Основні санітарні правила протирадіаційного захисту України"
Фізична	Наявність джерел електромагнітних, світлових, акустичних чи інших полів несприятливого діапазону або потужності. Динамічна небезпека, пов'язана з наявністю джерел високих швидкостей руху, у тому числі перемінних (вібрацій)	ГОСТ 12.1.006-84, ГОСТ 12.1.038-82, ГОСТ 12.1.040-83, ГОСТ 12.1.045-84, ГОСТ 12.1.051-90, ГОСТ 12.1.012-90, ДСТУ 3994-2000
Хімічна	Наявність токсичних, шкідливих, сильнодіючих отруйних речовин, отрутохімікатів, хімічних засобів захисту рослин та мінеральних добрив	ГОСТ 12.1.007.76
Екологічна	Можливість несприятливого впливу на довкілля техногенних і природних факторів, в результаті чого порушується пристосування живих систем до звичних умов існування	Державні санітарні правила та норми ДСанПіН 2.2.7.029-99 від 01.07.99 № 29

Класифікація надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями

Рівень НС	Територіальне поширення НС	Обсяг необхідних технічних і матеріальних ресурсів від обсягу видатків відповідних місцевих бюджетів	Кількість загиблих, осіб	Кількість постраждалих, осіб	Порушено умови життєдіяльності, кількість осіб	Збитки, тис. мінім. розмірів зарплати
Державний	на територію інших держав	-	-	-	-	-
	на територію двох чи більше регіонів	не менш як 1 %	-	-	-	-
	-	-	>10	>300	>50 тис.	-
	-	-	>5	>100	>10 тис.	>25 тис.*
	-	-	-	-	-	>150 тис.
Регіональний	на територію двох чи більше районів (міст обласного значення)	не менш як 1 %	-	-	-	-
	-	-	3 - 5	50 - 100	1 - 10 тис.	>5 тис.*
	-	-	-	-	-	>15 тис.
Місцевий	НС вийшла за межі територій ПНО	перевищують власні можливості ПНО	-	-	-	-
	-	-	1 - 2	20 - 50	від 100 до 1000	>500*
	-	-	-	-	-	>2 тис.

Об'єктового рівня визнається НС, яка не відповідає приведеним вище критеріям

* У разі, якщо внаслідок НС для відповідних порогових значень рівнів людських втрат або кількості осіб, які постраждали чи зазнали порушень нормальних умов життєдіяльності, обсяг збитків не досягає визначеного, рівень НС визнається на ступінь менше (для дорожньо-транспортних пригод - на два ступені менше).

Перелік затверджених державних (галузевих) реєстрів України для обліку небезпечних об'єктів

№	Назва реєстру	Призначення	Нормативно-правова база
1	Державний реєстр потенційно небезпечних об'єктів	Автоматизована інформаційно-довідкова система обліку та обробки інформації щодо потенційно небезпечних об'єктів	Закон України "Про страховий фонд документації України", постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 № 1288 (із змінами)
2	Державний реєстр об'єктів підвищеної небезпеки	Для обліку об'єктів підвищеної небезпеки та декларацій їх безпеки	постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 № 956 (із змінами)
3	Реєстр аварійно небезпечних виробничих будівель і споруд	Містить дані про будівлі та споруди, що перебувають у незадовільному технічному або аварійному стані, незалежно від їх відомчої належності та форми власності	наказ Держбуду і Держнаглядохоронпраці від 27.11.97 № 32/288
4	Державний реєстр джерел іонізуючого випромінювання	Єдина державна система обліку і контролю джерел іонізуючого випромінювання, що містять радіоактивну речовину	постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.97 № 847 (із змінами), наказ Мінекобезпеки і МОЗ від 18.01.2000 № 15/7
5	Державний реєстр радіоактивних відходів	Є одним з елементів єдиної державної системи обліку та інвентаризації радіоактивних відходів і є послідовний поточний запис актів спеціальної форми про утворення, фізико-хімічний склад, обсяги, властивості, а також перевезення, зберігання та захоронення радіоактивних відходів	Закон України "Про поводження з радіоактивними відходами", постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.96 № 480 (із змінами)
6	Державний кадастр сховищ радіоактивних відходів	Зведення систематизованих відомостей про об'єкти, призначені для зберігання чи захоронення радіоактивних відходів у єдину інформаційну експерту систему даних про місцезнаходження, кількісну та якісну характеристику сховищ радіоактивних відходів	Закон України "Про поводження з радіоактивними відходами", постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.96 № 480 (із змінами)
7	Реєстр об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів	Комплексна система збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про об'єкти утворення, оброблення та утилізації відходів	Закони України "Про відходи" і "Про Загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами"
8	Реєстр місць видалення відходів	Система даних, одержаних у результаті обліку та опису всіх об'єктів і спеціально відведених місць, де здійснюються операції з видалення відходів	Закони України "Про відходи" і "Про Загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами"

Приклади ідентифікації об'єктів господарської діяльності

ПРИКЛАД 1. Ідентифікація об'єкта господарської діяльності - ЗАТ "Жировий комбінат".

1. На підставі документів об'єкта заповнюються розділи Повідомлення:

довідкові дані;

загальні дані;

відомості про внесення до державних (галузевих) реєстрів (кадастрів).

2. Вибір кодів НС, виникнення яких можливе на об'єкті господарської діяльності, згідно з класифікацією надзвичайних ситуацій, наведеною у додатку 1 до Методики.

Код НС	Назва НС
10211	Пожежі, вибухи у спорудах, на комунікаціях та технологічному обладнанні промислових об'єктів
10310	Аварії з викидом (загрозою викиду), утворення та розповсюдження НХР під час їх виробництва, перероблення або зберігання (захоронення)

3. Аналіз показників ознак НС, вибраних на попередньому етапі, і визначення їх порогових значень з використанням Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій, затверджених наказом МНС України від 22 квітня 2003 року № 119 та зареєстрованих в Мін'юсті України 29.07.2003 за № 656/7977;

Номер ознаки	Опис ознаки	Порогові значення
2.1	Загибель або травмування людей внаслідок аварій, катастроф, отруєнь та нещасних випадків	Загинуло від 3 осіб, госпіталізовано від 10 осіб
2.5	Випадок окремого (групового, масового) отруєння людей НХР, що використовуються на виробництві, або іншими речовинами	Від 10 (від 26 - групового, від 101 - масового)
2.10	Викид або безпосередня загроза викиду НХР з технологічного обладнання, які можуть створити або створюють фактори ураження для персоналу об'єкта, населення або інших об'єктів навколишнього середовища для НХР 2-го класу	Від 0,05 т
2.10	для НХР 3-го класу	Від 0,1 т
2.10	для НХР 4-го класу	Від 0,5 т

4. Виявлення за результатами аналізу джерел небезпеки, які за певних умов (аварії, порушення режиму експлуатації, виникнення природних небезпечних явищ тощо) можуть стати причиною виникнення НС з перевищенням порогових значень показників ознак НС.

Назва джерела небезпеки	Аналог джерела небезпеки за додатком 2
1 Дільниця виробництва водню та кисню	Технологічне обладнання, пов'язане з використанням, виготовленням, переробкою, зберіганням або транспортуванням небезпечних речовин
2 Ам'ячно-компресорна дільниця	"
3 Котельня	Посудини, що працюють під тиском понад 0,07 МПа
4 Трубопровід водню	Технологічне обладнання, пов'язане з використанням, виготовленням, переробкою, зберіганням

	ням або транспортуванням небезпечних речовин
5 Трубопровід кисню	"
6 Трубопровід природного газу	Лінійні частини газопроводів систем газопостачання виробничих процесів природним і зрідженим газом, споруди на них та газокористувальне обладнання
7 Ємність оцтової кислоти	Резервуари, цистерни, балони та інші ємності з небезпечними речовинами
8 Ємність ортофосфорної кислоти	"
9 Ємність сірчаної кислоти	"
10 Ємність хлористоводневої кислоти	"
11 Ємність їдкого натру	"

5. Визначення видів небезпеки для кожного з виявлених джерел небезпеки

Назва джерела небезпеки	Вид небезпеки за додатком 3
1 Дільниця виробництва водню та кисню	Пожежна, вибухова
2 Аміачно-компресорна дільниця	Хімічна, пожежна, вибухова
3 Котельня	Пожежна, вибухова
4 Трубопровід водню	Вибухова
5 Трубопровід кисню	Пожежна, вибухова
6 Трубопровід природного газу	Пожежна, вибухова
7 Ємність оцтової кислоти	Хімічна
8 Ємність ортофосфорної кислоти	Хімічна
9 Ємність сірчаної кислоти	Хімічна
10 Ємність хлористоводневої кислоти	Хімічна
11 Ємність їдкого натру	Хімічна

6. Визначення переліку небезпечних речовин, що використовуються на об'єкті господарської діяльності, їх кількості та класу небезпеки

Назва	Кількість, т	Клас небезпеки
1 Ортофосфорна кислота	2,0	2
2 Сірчана кислота	60,0	2
3 Оцтова кислота	4,0	3
4 Амоніак	9,5	4
5 Їдкий натр	60,0	2
6 Водень	2,0	-
7 Хлористоводнева кислота	0,6	2

7. Оцінка на підставі отриманих даних зони поширення НС, які можуть ініціювати кожен з виявлених джерел небезпеки, оцінка можливих наслідків НС для кожного з джерел небезпеки (кількість загиблих, постраждалих, тих, яким порушено умови життєдіяльності, матеріальні збитки) та встановлення максимально можливих рівнів НС для кожного з джерел небезпеки згідно з додатком 4 до Методики

Назва джерела небезпеки	Територіальне поширення	Кількість загиблих, осіб	Кількість постраждалих, осіб	Порушено умови життєдіяльності, кількість осіб	Збитки, тис. мінім. розмірів зарплати	Рівень НС
1	2	3	4	5	6	7
1 Дільниця виробництва водню та кисню	НС не вийшла за межі території	-	4	-	2,5	місцевий
2 Аміачно-компресорна дільниця	НС вийшла за межі території	-	до 100	10000	0,18	регіональний
3 Котельня	НС не вийшла за межі території	-	3	-	2,1	об'єктовий
4 Трубопровід водню	"	-	-	-	0,009	"
5 Трубопровід кисню	"	-	-	-	0,009	"
6 Трубопровід природного газу	"	-	-	-	0,005	"
7 Ємність оцтової кислоти	"	-	1	-	0,0005	"
8 Ємність ортофосфорної кислоти	"	-	1	-	0,003	"
9 Ємність сірчаної кислоти	НС вийшла за межі території	-	5	-	0,006	місцевий
10 Ємність хлористоводневої кислоти	НС не вийшла за межі території	-	1	-	0,005	"
11 Ємність їдкого натру	НС вийшла за межі території	-	1	-	0,00028	місцевий

8. Визначення державних (галузевих) реєстрів (кадастрів), в яких зареєстровано або необхідно зареєструвати об'єкт господарської діяльності

Назва державного (галузевого) реєстру (кадастру)	Реєстраційний номер (за наявності)
Не зареєстровано	

9. Визначення відповідності об'єкта діючим нормативно-правовим актам

Об'єкт підпадає (не підпадає) під дію нормативно-правового акта	Назва нормативно-правового акта
підпадає Пункт 18 Виробництво харчових продуктів	Постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 554 "Про перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку"
підпадає Підприємства, де застосовуються аміачно-холодильні установки	"Перелік особливо небезпечних підприємств, припинення діяльності яких потребує проведення спеціальних заходів щодо запобігання заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян, майну, спорудам, навколишньому природному середовищу", затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 року № 765
підпадає Агропромисловий комплекс: об'єкти олійно-жирової промисловості та інші вибухо- і пожежонебезпечні об'єкти харчової і переробної промисловості, аміачні холодильні установки	Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2000 року № 1214 "Про затвердження переліку об'єктів та окремих територій, які підлягають постійному та обов'язковому обслуговуванню на договірних умовах державними аварійно-рятувальними службами"
підпадає Додаток 1 до пункту 27. Обладнання, в якому використовуються небезпечні речовини	Перелік об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2003 року № 1631 (із змінами)
не підпадає	Постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 року № 956 "Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки"

За результатами проведення ідентифікації об'єкта заповнюються розділи Повідомлення про результати ідентифікації щодо визначення потенційної небезпеки.

10. Зразок:

ПОВІДОМЛЕННЯ
про результати ідентифікації щодо визначення потенційної небезпеки

ЗАТ "Жировий комбінат"

(повна назва об'єкта господарської діяльності)

1. ДОВІДКОВІ ДАНІ

1	Місцезнаходження об'єкта	вул. Миру, 12, м. Харків, 61019
2	Місцезнаходження юридичної особи / місце проживання фізичної особи, відповідальної за ПНО	вул. Миру, 12, м. Харків, 61019
3	Підпорядкованість (за наявності)	Міністерство аграрної політики України

4	Код діяльності (КВЕД)	15.87.0
5	Ідентифікаційний код (ЄДРПОУ)	00333612
6	Форма власності	Колективна

2. ЗАГАЛЬНІ ДАНІ

1	Вартість основних виробничих фондів, млн. грн.	17,8
2	Площа підприємства, тис. м ²	13
3	Санітарно-захисна зона, м	300
4	Загальна кількість працівників, осіб	865
5	Рік уведення в експлуатацію	1957

3. ВІДОМОСТІ ПРО ВНЕСЕННЯ ДО ДЕРЖАВНИХ (ГАЛУЗЕВИХ) РЕЄСТРІВ (КАДАСТРІВ)

№з/п	Найменування державного (галузевого) реєстру (кадастру)	Реєстраційний номер
	Не зареєстровано	

4. ВИЯВЛЕНІ ДЖЕРЕЛА НЕБЕЗПЕКИ

№ з/п	Найменування джерела небезпеки	Вид небезпеки	Код можливих НС	Рівень можливих НС
1	Аміачно-компресорна дільниця	Хімічна, пожежна, вибухова	10211, 10310	регіональний
2	Ємність сірчаної кислоти	Хімічна	10310	місцевий
3	Ємність їдкого натру	Хімічна	10310	місцевий
Загальна кількість джерел небезпеки		11	Максимально можливий рівень НС	регіональний

5. ВИСНОВОК ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ:

ЗАТ "Жировий комбінат" визнано потенційно небезпечним об'єктом.

6. ОСОБИ, ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

№ з/п	Найменування організації	Посада	Прізвище, ім'я та по батькові	Підпис	Дата
1					

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник ЗАТ "Жировий комбінат"

_____
(дата, підпис) (ініціали, прізвище)
М. П.

УЗГОДЖЕНО

Державний інспектор з нагляду
у сфері цивільного захисту

_____
(дата, підпис) (ініціали, прізвище)
М. П.

ПРИКЛАД 2. Ідентифікація об'єкта господарської діяльності - Автомобільна заправна

станція № 5 ТОВ "Укрнафтосервіс".

1. На підставі документів об'єкта заповнюються розділи Повідомлення: довідкові дані; загальні дані; відомості про внесення до державних (галузевих) реєстрів (кадастрів).

2. Вибір кодів НС, виникнення яких можливе на об'єкті господарської діяльності, згідно з Державним класифікатором надзвичайних ситуацій ДК 019-2001.

Код НС	Назва НС
10211	Пожежі, вибухи у спорудах, на комунікаціях та технологічному обладнанні промислових об'єктів
10310	Аварії з викидом (загрозою викиду), утворення та розповсюдження НХР під час їх виробництва, перероблення або зберігання (захоронення)

3. Аналіз показників ознак НС, вибраних на попередньому етапі, і визначення їх порогових значень з використанням Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій, затверджених наказом МНС України від 22 квітня 2003 року № 119 та зареєстрованих в Мін'юсті України 29.07.2003 за № 656/7977.

Номер ознаки	Опис ознаки	Порогові значення
2.1	Загибель або травмування людей внаслідок аварій, катастроф, отруєнь та нещасних випадків	Загинуло від 3 осіб, госпіталізовано від 10 осіб
2.10	Викид або безпосередня загроза викиду НХР з технологічного обладнання, які можуть створити або створюють фактори ураження для персоналу об'єкта, населення або інших об'єктів навколишнього середовища для НХР 4-го класу	Від 0,5 т.

4. Виявлення за результатами аналізу джерел небезпеки, які за певних умов (аварії, порушення режиму експлуатації, виникнення природних небезпечних явищ тощо) можуть стати причиною виникнення НС з перевищенням порогових значень показників ознак НС.

Назва джерела небезпеки	Аналог джерела небезпеки за додатком 2
1 Резервуари з бензином	Резервуари, цистерни, балони та інші ємності з небезпечними речовинами
2 Резервуар з дизпаливом	"
3 Паливороздавальні колонки	Технологічне обладнання, пов'язане з використанням, виготовленням, переробкою, зберіганням або транспортуванням небезпечних речовин

5. Визначення видів небезпеки для кожного з виявлених джерел небезпеки.

Назва джерела небезпеки	Вид небезпеки за додатком 3
1 Резервуари з бензином	Хімічна, екологічна, пожежна, вибухова
2 Резервуар з дизпаливом	Хімічна, екологічна, пожежна, вибухова
3 Паливороздавальні колонки	Пожежна, вибухова

6. Визначення переліку небезпечних речовин, що використовуються на об'єкті господар-

ської діяльності, їх кількості та класу небезпеки.

Назва	Кількість, т	Клас небезпеки
1 Бензин	61,0	4
2 Дизельне паливо	21,6	4

7. Оцінка на підставі отриманих даних зони поширення НС, які можуть ініціювати кожен з виявлених джерел небезпеки, оцінка можливих наслідків НС для кожного з джерел небезпеки (кількість загиблих, постраждалих, тих, яким порушено умови життєдіяльності, матеріальні збитки) та встановлення максимально можливих рівнів НС для кожного із джерел небезпеки відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 року № 368.

Назва джерела небезпеки	Територіальне поширення	Кількість загиблих, осіб	Кількість постраждалих, осіб	Порушено умови життєдіяльності, кількість осіб	Збитки, тис. мінім. розмірів зарплати	Рівень НС
1	2	3	4	5	6	7
1 Резервуари з бензином	НС не вийшла за межі території	-	2		0,6	об'єктовий
2 Резервуар з дизпаливом	НС вийшла за межі території	-	2		0,2	об'єктовий
3 Паливороздавальні колонки	НС не вийшла за межі території	-	4	-	0,1	об'єктовий

8. Визначення державних (галузових) реєстрів (кадастрів), в яких зареєстровано або необхідно зареєструвати об'єкт господарської діяльності.

Назва державного (галузового) реєстру (кадастру)	Реєстраційний номер (за наявності)
Державний реєстр об'єктів підвищеної небезпеки	12.13473160.01.1

9. Визначення відповідності об'єкта діючим нормативно-правовим актам.

Об'єкт підпадає (не підпадає) під дію нормативно-правового акта	Назва нормативно-правового акта
підпадає Автозаправні станції	Постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 554 "Про перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку"
не підпадає	"Перелік особливо небезпечних підприємств, припинення діяльності яких потребує проведення спеціальних заходів щодо запобігання заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян, майну, спорудам, навколишньому природному середовищу", затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 року № 765

не підпадає	Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2000 року № 1214 "Про затвердження переліку об'єктів та окремих територій, які підлягають постійному та обов'язковому обслуговуванню на договірних умовах державними аварійно-рятувальними службами"
підпадає Додаток до пункту 2 Об'єкти, на яких використовуються, виготовляються, переробляються або зберігаються самозаймисті та легкозаймисті тверді речовини та матеріали у кількості, що дорівнює чи перевищує нормативно встановлені порогові маси	Перелік об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2003 року № 1631 (із змінами)
підпадає за результатами проведеної ідентифікації щодо об'єктів підвищеної небезпеки	Постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 року № 956 "Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки"

Максимальний рівень можливої НС визначено як об'єктовий. На підставі того, що зазначений об'єкт підпадає під дію постанов Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 554, від 15 жовтня 2003 року № 1631, від 11 липня 2002 року № 956, автомобільну заправну станцію № 5 ТОВ "Укрнафтосервіс" визнано потенційно небезпечним об'єктом.

За результатами проведення ідентифікації об'єкта заповнюються розділи Повідомлення про результати ідентифікації щодо визначення потенційної небезпеки.

10. Зразок:

ПОВІДОМЛЕННЯ

про результати ідентифікації щодо визначення потенційної небезпеки

Автомобільна заправна станція № 5 ТОВ "Укрнафтосервіс"

(повна назва об'єкта господарської діяльності)

1. ДОВІДКОВІ ДАНІ

1	Місцезнаходження об'єкта	Харківська обл., Харківський р-н, траса Харків - Ростов, 521 км, с. Рогань
2	Місцезнаходження юридичної особи / місце проживання фізичної особи, відповідальної за ПНО	61000, м. Харків, вул. Леніна, 5
3	Підпорядкованість (за наявності)	НАК "Укрнафтогаз"
4	Код діяльності (КВЕД)	71250
5	Ідентифікаційний код (ЄДРПОУ)	25789451
6	Форма власності	Колективна

2. ЗАГАЛЬНІ ДАНІ

1	Вартість основних виробничих фондів, млн. грн.	0,1
2	Площа підприємства, тис. м ²	0.48
3	Санітарно-захисна зона, м	50
4	Загальна кількість працівників, осіб	5
5	Рік введення в експлуатацію	2000

3. ВІДОМОСТІ ПРО ВНЕСЕННЯ ДО ДЕРЖАВНИХ (ГАЛУЗЕВИХ) РЕЄСТРІВ (КАДАСТРІВ)

№ з/п	Найменування державного (галузевого) реєстру (кадастру)	Реєстраційний номер
	Державний реєстр об'єктів підвищеної небезпеки	12.13473160.01.1

4. ВИЯВЛЕНІ ДЖЕРЕЛА НЕБЕЗПЕКИ

№ з/п	Найменування джерела небезпеки	Вид небезпеки	Код НС можливих	Рівень можливих НС
1	Резервуари з бензином	Пожежна, вибухова	10211, 10310	об'єктовий
2	Резервуар з дизпаливом	Пожежна, вибухова	10211, 10310	об'єктовий
3	Паливороздавальні колонки	Пожежна, вибухова	10211, 10310	об'єктовий
Загальна кількість джерел небезпеки		3	Максимально можливий рівень НС	місцевий

5. ВИСНОВОК ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ:

Автомобільну заправну станцію № 5 ТОВ "Укрнафтосервіс" визнано потенційно небезпечним об'єктом.

6. ОСОБИ, ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

№з/п	Найменування організації	Посада	Прізвище, ім'я та по батькові	Підпис	Дата

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник ТОВ "Укрнафтосервіс"

_____
(дата, підпис) (ініціали, прізвище)
М. П.

УЗГОДЖЕНО
Державний інспектор з нагляду
у сфері цивільного захисту

_____
(дата, підпис) (ініціали, прізвище)
М. П.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ДМИТРИЄВ Сергій Львович

Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни
“Пожежна безпека” для студентів денної форми навчання
напряму підготовки 0922 (6.050702) «Електромеханіка»

Редактор *М. З. Аляб'єв*

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2010, поз.219М

Підп. до друку 12.06.10
Друк на ризографі.
Зам.№

Формат 60x84 1/16
Ум. друк. арк. 0,5
Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731
від 19.12.2001